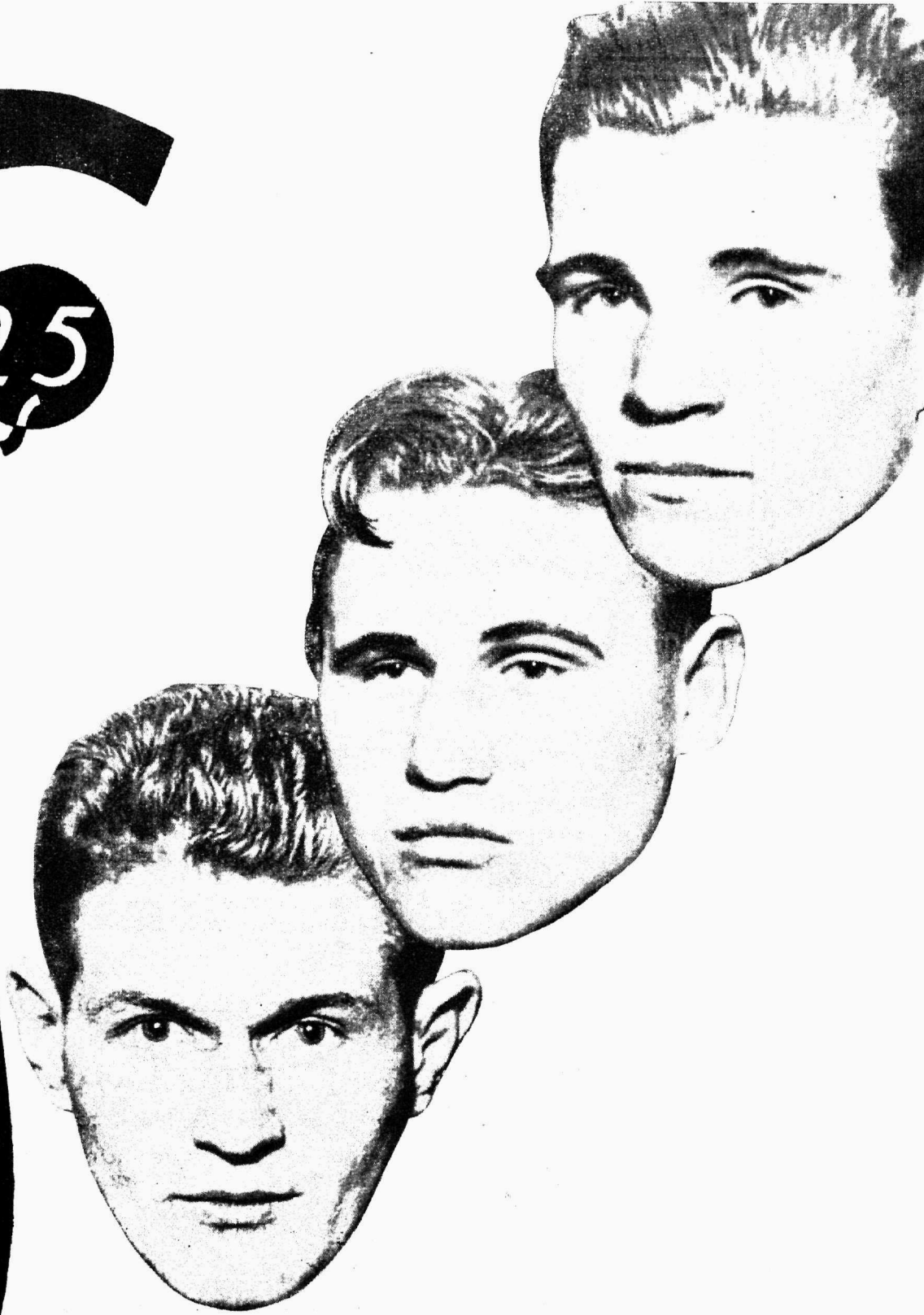

EESTI

25
f

S

PORDILEHT

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse välja-
andel ilmuvad:

„PÄEVALEHT“

kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu ja iga päev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis. „PÄEVALEHTE“ võib tellida kõigis kodumaa postiasutustes ja esindajailt linnades ja maal.

„LASTE RÕÕM“

on ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

GRAAFIKATÖÖSTUS

Tallinnas, Pikk tän. 2, oma majas, telef. 437-08, valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, offset- ja rotatsioontrükitöid, klišeid ja raamatuköitmistöid. — — — Kõige soodsam tellimiskoht trükitööde tarvitajale.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALILADU

Suur Karja tänav nr. 23 ja Pikk tänav nr. 2 on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis. Ostutingimused alati kõige kasulikumad ja hinnad kõige soodsamad. Teenimine kiire ja korralik.

Telefonid:

„Pvl.“ ja „Laste Rõõmu“ talitused 433-11 ja 433-54
Raamatukauplused 446-11 ja 434-94.

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
VASTUTAV JA TEGEV TOIMETAJA
OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 1 kr. 50 snt., $\frac{1}{4}$ a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, $\frac{1}{2}$ a. 2 krooni, $\frac{1}{4}$ a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

14. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus.
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 50.—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 25.—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 12.50; sisemised $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 40.—
 $\frac{1}{2}$ lhk. Kr. 20.—, $\frac{1}{4}$ lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 11

November

1933

TAOTLEMISEL

Kehalise kasvatusse riiklikule alusele seadmisest Eestis.

Päevakorda on tõstetud tähtis küsimus, mis töötab kujuneda pöördeliseks Eesti spordiliikumises. Selleks küsimuseks on kehalise kasvatusse seadmine Eestis riiklikule alusele, mis tähendab riigi senisest suuremal määral osavõttu Eesti spordi käekäigust, vastavalt ta kindlale tähtsusele riigi ja rahva huvide seisukohalt.

Meie sportlaskond on oma oskuse ja jõu piirides aastakümneid töötanud Eesti spordi eduks. See töö on olnud tagajärjekas, nagu kinnitab olevik, kuid kaugelgtki mitte sel määral, mis ta peaks olema mõlema — riigi ja sportlaskonna — ühistes huvides. Senise töö tarvilist edenemist kehalise kasvatusse alal on pidurdatud olud, milles meie sport on olnud sunnitud elama. Ei taha kõnelda nendest aegadest, millal peaaegu kõik võimalused vaenuliselt spordile. Sport oli ju midagi uut, ja konservatiivne meel, mis valitseb võimukandjates, pidi alul olema umbusklik selle uue vastu. Sport pidi nii ennast vastu võimu läbi lööma ja saavutades alles siis teatava tähelepanu, et mitte öelda hindamise, kui ta juba teistele oli saanud väärtuslikuks. Üheks nendest teistest olid ja on — meil vähemal, mujal palju suuremal määral — poliitilised parteid, kes nägid, et sport tõmbab nooruse oma laagrisse. Et uuele liikumisele mitte kaotada pooldajaid, selleks mujal väga rohkesti asutati parteipoliitilise ilmega spordirühmitusi. Nii ka meil ühe sellisena asutati tööliisspordi liit. Parteide enamik meil spordile ta rakendamiseks oma erihuvide teenistusse seni väga suurt tähelepanu ei ole pöörnud. Tunnustusena Eesti spordiliikumisele asutati kultuurkapitali juure kehakultuuri sihtkapital, kuid seegi mitte hõlpsalt saavutatuna, vaid otsekui kätte võelduna.

Poliitiliste parteide huvi spordiliikumise vastu on mitmes muus riigis kannud egoistlikku natuuri ja võib väita, et riigi huvi spordi suhtes ärkas nendes riikides alles siis, kui võimukandjad jõudsid veendumusele, et sport ja ta organisatsioon on kasutatav ka riiklikkudeks, isamaalisteks eesmärkideks.

Kui meie taotleme kehalise kasvatusse seadmist Eestis riiklikule alusele, siis seda eeskätt mitte sellepärast, et poliitilised parteid meil on püüdnud või edaspidi ehk veel suuremal määral püüavad spordiliikumist rakendada oma erihuvide teenistusse, vaid peaaegu ainu-tähtsana ja ainuotsustavana sellepärast, et see tundub tarvilisena rahvale ta suurema eluvõimsuse nimel.

Kaitseväes ja kaitseliidus on kehalise kasvatusse tähtsust riigi ja rahva huvide ja tarvete seisukohalt mõistetud ning seal pannakse järjest suurenevat rõhku kehalise kasvatusse edendamisele. Kaitseväge ja kaitseliidu juhid on kinnitanud selle tähtsust ja seejuures avaldanud, et kehalisele kasvatusse tuleb anda senisest veel tähtsam koht, ühtlasi pooldades kehalise kasvatusse seadmist meil täielisemalt riiklikule alusele. Kuid kaitseväge ja kaitseliidu tubli ja tunnustusväärne töö ühes spordiorganisatsioonide omaga ei ole saanud kujuneda terviklikuks selle tõttu, et puudub tsentralisatsioon ja kindel töökava. Nii tuleb riiklikkudelgi organisatsioonidel kehalise kasvatusse alal praegu töötada otsekui vabatahtlikkudel tuletoorjatel, hoolimata sellest, et tuletoorjel tuleb astuda tegevusse harvadel juhtudel, rahva kehalise kasvatusse, tervise ja eluvõimsuse eest peab hoolitsema aga alaliselt.

Riik on mujal astunud spordiliikumise ja kehalise

kasvatuse alal esile natuke hiljem kui parteid, kuid kuskil ei ole tahtnud ta tulla liig hilja. Itaalia oli esimene riik, kus kehaline kasvatus seati riiklikule alusele. See oli seal vastav põhimõtetele ja riigikorrale. Itaaliale järgnes Leedu, kelle riigispordi juures üksikasjalisemalt on peatatud E. Spordilehe septembrikuu numbris. Nendele on järgnenud Saksa, kus ka spordi alal on pandud maksma juhi-printsiip. Kõige viimati, alles möödunud kuul, asus spordi seadmisele riiklikule alusele ka Austria. Seal tuleb see teostamisele mitte Itaalia ega ka Saksa eeskujul, vaid Austrias tahetakse saavutada riigi ja spordiorganisatsioonide koostöö tavalisest tunduvalt suuremal määral. Austrias ollakse kehalise kasvatuse riiklikule alusele seadmisel ja spordikomissari ametisse panekul üksmeelsemalt arvamisel, et riik seejuures esikohale asetab oma kohustused rahva kehalise kasvatuse vastu ja teisele kohale oma õigused — sest ei või ju protsente nõuda kapitalilt, mida ei ole investeeritud. Seal märgitakse, et see, mille investeerimist kehalise kasvatuse edendamise vajab, koosneb mitte üksnes ideeliselt mõtleivate meeste aumetilisest tööst, vaid ka „asjade närvist“, rahast, ilma milleta osutub võimatuks kehalise kasvatuse tõstmine tarvilisele kõrgusele. Spordiliikumise juhtidel on kavatsusi, mille teostamine on lähedal nende südamele, kuid mis seni on pidanud jääma teostamata peamiselt finantsiliste eeltingimuste puudumise tõttu. Meil, täiesti objektiivselt öelduna, kultuurkapitali kehakultuuri sihtkapital oma väikeste summadega parimalgi tahtmisel ja oskusel ei võimalda kehalise kasvatuse seadmist tarviliselt laialdasele alusele ja suurte, oma positiivsusega kõigile silmatorkavate tagajärgede saavutamist.

Noorsoo kehalise kasvatuse suur ala on vaevarohkes töös praegu mitme üksiku grupi hoole all. Sel alal võiks kehalise kasvatuse riiklikule alusele seadmine anda kõige paremaid tagajärgi. Seejuures ei ole mõeldud, et riiklikule kehalisele kasvatusele peaks eriti lähedal seisma ka spordiliikumise see osa, mis avaldub suurvõistluste korraldamises ja tippsaavutustega toimetulekus. Praegu on see meil omalgi jõul tõusnud kõrgele, veel kõrgemale selle ala optimistide lootusteki.

Kuid üldiselt? Üldiselt on olukord tänu spordiorganisatsioonide, kaitseliidu ja kaitseväge rohkele tööle ning sportlaste enesealgatusele rahva kehalise kasvatuse alal paranenud, kuid ta ei ole praegu veel kaugelki rahuldav. Teravalt annab tunda see, mida juba mainitud: tsentralisatsiooni, kindla kava ja aineliste ressursside puudumine — s. t., et puudub riiklik alus kehalisele kasvatusele Eestis.

Mööda ei saa minna veel sellest, et üksikute erigruppide püüdliku töö juures meie haridusministeerium, kelle otsekohesesse valdkonda kuulub vä-

hemalt üks kehalise kasvatuse aladest — väga tähtis koolivõimlemine — on kehalise kasvatuse edendamisel osutunud väga, otse imestusväärset, passiiivseks, võrrelduna mitme teise riigi haridusministeeriumidega, kellele kehalise kasvatuse edendamine on nende tähtsamaid ülesandeid.

Kehalise kasvatuse seadmine Eestis riiklikule alusele on otstarbekohane riigile ja sportlaskonnale, kui neid kaht võtta eripooltena. See annab mõlemale poolele paremusi — riigile ta kodanikkude üldsuses pealegi rohkem kui praegusele sportlaskonnale. Kes peaks oma rahva kehalisest kasvatusest ja eluvõimsusest olema rohkem huvitatud kui riik ise? Ja et rahva kehalise kasvatuse eest hoolitsemine ei annaks tarvilisi tulemusi — seda ei peaks sõandama väita ükski.

Eelpool on mainitud riikidena, kus kehaline kasvatus riiklikul alusel, Itaalia, Leedu, Saksa ja Austria. Peale selle on riik kehalise kasvatusega otsekohesemas seoses veel Venes, Poolas, Tšehhoslovakkias, Prantsusmaal, Schveitsis, Jaapanis — või, teisiti öelduna, kõigis kultuurriikides eranditult, sest seal juba koolides pannakse võimlemisele ja spordile palju rohkem rõhku kui meil, nagu sellele meil on tähelepanu juhitud korduvalt, kuid seni vähese tagajärjega. Kui Eesti spordiliikumises praegu energiliselt taotellakse kehalise kasvatuse seadmist riiklikule alusele, siis ei ole selle põhjuseks kuidagi mitte tahe joosta järele teistele riikidele, vaid mõistuslik veendumus, et see on kõige otstarbekohasem ja väga vajaline. Et kehalise kasvatuse seadmine Eestis riiklikule alusele teostub, selles ei saa kahelda. Küsimus on vaid selles, kui kiiresti. Kas aasta või kahe pärast? Võib olla, et selleks kulub kahjuks ehk rohkemgi aega. Pealegi ei saagi see olla paugepealt teostatav. Kõnelemata võitlusest, mida selle teostamiseks arvatavasti tuleb veel pidada, tarvitab põhjalikkude eeltööde tegemine ja kava valmistamine oma aja. Et kehalise kasvatuse riiklikule alusele seadmise kava meil saaks võimalikult kõigiti kindla aluse, selleks on praegu käimas vastavate materjalide kogumine teistest riikidest, kus kehaline kasvatus on riigiga otsemas seoses kui praegu meil. Materjalide kogumisele järgneb nende läbitöötamine ja kava koostamine.

Toomas Kivi.

E. SPORDILEHE käesoleva numbriga kaasnevatel pildidel on KOLM MEEST POKSIJATE UUEST PÕLVEST. Ülal NIKOLAI STEPULOV, keskel HARRI FREI, all NIKOLAI KAPUSTIN.

Olümpia-ettevalmistusest

Olümpia-ettevalmistuse kohta on õhkkond tiine sõnadest, kuid vaevalt on ükski organisatsioon laiemalt ja sügavamalt järele mõtelnud, mida tegelikult teha. Kistakse esile suuri probleeme, nagu läheks Eesti maailma vallutama, või nagu korraldaks Eesti ise eesseisvad olümpiamängud, ning peetakse igasuguseid koosolekuid ja nõupidamisi, ilma et seejuures kuski oleks näha tõsist olümpiatuld. Pole kaalutud isegi seda väga olulist küsimust, millistel aladel esineda Berliini olümpiamängudel. See peaks aga selge olema eelkõige, sest vastavalt tuleb ju korraldada ettevalmistustöö. Mulle, kes ma seekordse olümpiaettevalmistuse suhtes viibin rohkem kõrvalolija osas, tundub, et olümpiaiga seoses olevatest küsimustest on tehtud tallermaa üksikute spordijuhtide domineerimisele pääsemiseks. Teiseks: on asutud kõrvalistele radadele, mille kaudu pääsemine olümpiamängudele palju keerulisem. Näiteks meil ekslikult seotakse Berliini olümpiamänge 1934. a. Eesti spordimängudega. Nad pole üksteise täienduseks, vaid kaks iseaşa, millel ühiseid jooni vähe. Nad on nagu kaks pilverüngast, millest ühelt teisele hüpatas võib riskida üksnes allalangemisega kõrgemale pääsemise asemel. Samuti ei ole otsest olümpiamängudega seoses suurejooneline kavatsus kogu rahvast panna võimlema. See kavatsus on küll tervitatav, kuid ta ei kuulu kuigi suurel määral olümpia-ettevalmistusse. Muudki viimasele kavatsusele sarnanevad kombinatsioonid, ma nimetan neid meelega kombinatsioonideks, ummistavad olümpiavankri rattaid, milletõttu edasiveerimine võib muutuda väga aeglaseks.

Olümpia-ettevalmistusega on meil niikuinii hilinevad ja sellepärast oleks viimne aeg tõsisemalt tööle asuda. Seejuures ei tohi me mõelda üksnes Berliinile 1936. a., vaid ühtlasi järgmistele, s. t. 1940. a. olümpiamängudele. Olen mitmelt poolt kuulnud arvamisi, et võetagu 20—40 meest ja koolitatagu neist olümpiaatleedid. Ei, meie vaade peab olema kaugeulatuslikum. Kuigi Eestil praegu rida ekstraklassi mehi, ei piisa üksinda neist, vaid tuleb mõelda selle kaadri täiendamisele. Seepärast: loogem tugevam aluspind, alustades olümpiatöödega juba alg- ja keskkoolidest. Selles mõttes pooldan täiel määral Toomas Kivi mõtteid, mis avaldatud ühes varemases E. Spordilehes — artiklis „Võimlemisõpetajad olümpiarindele“.

Paralleelselt ettevalmistustöödega tuleb teha ka olümpiapropagandat. Peab kahjuks möönma, et laiematest massidest rääkimata isegi enamikule meie riigi juhtivatele tegelastele olümpiamõiste ei ole selge. Tuleb selgitada neid hüvesid, mida annab osavõtt olümpiamängudest riiklikust seisukohast, ja samuti tuleb selgitada, et olümpiavõidud on parimaks ja kättesaadavimaks endatutvustamise võimaluseks Eestile.

Rahvuse elu- ja tegevusjõudu hinnatakse rohkel määral ta esinemise järgi olümpial. Olümpiamängudest osavõtu alal on teha palju propagandat, millise töö eeskätt endale peaks võtma ajakirjandus. Halva mulje jättis üldsusele olümpiakomitee 1932. a. otsus eemalejäämise kohta Los Angelesi mängudest. Seda muljet tuleb parandada ja vastavad instantsid peaksid selgitama seekordse otsuse põhjusi. Vastasel korral suhtuks seltskond toetuse mõttes vägagi umbusklikult olümpiaiga seoses olevatesse ettevõtetesse. Praegu on valitsemas umbusaldus, mida olen pannud tähele mitmel pool.

Edasi tuleb propageerida sportimise mõistet. Peab kõigile sportlastele sisendama teadmise, et edasi saab üksnes innukal tööl, mitte juhusliku sportimisega, sõltuvalt igapäevasest meeleolust. Eelseisvat talve tuleb kasutada rohkeks treeninguks, mida kõige parem läbi viia ühiselt koondustes. Ühtlasi peab sportlastel olema endaalgatust. Loota ei tohi ainult spordi keskliidule või olümpiakomiteele.

Kalevi kergejõustikuosakonna juhatusliiget ja Ekraveliidu kergejõustiku-kohunikku ins.-keemik

Paul Ernesaks^a

mälestavad

Kalevi kergejõustiklased.

Kuidas aga juhtida sporditehnilist ettevalmistust? Majanduslik olukord ei võimalda meil palgata kalleid treenereid. Tahtmatult tuleb siinkohal meeles Ekraveliidu ühe juhatusliikme lühinägelisus. Ta avaldas, et kõige otstarbekohasem treenerite palkamise viis olevat säärane, kui igas maakonnas pannakse ametisse sportlane, kes 30-kroonise kuutasu eest oma otsese elukutse kõrval treeniks maakonda. Kui ma talle aga selgeks tegin, et 11 maakonna kohta tarvitaksid säärased treenerid palgana aastas 4000 krooni ja lisaks veel sõidukulud, siis mees kokkus. 5000 krooni moodustab kehakultuuri sihtkapitali valitsuse aasta-eelarvest ühe kolmandiku ja vaevaltusutavalt ohverdatakse säärane summa kergejõustikule, pealegi kui mitmed teised spordialad on mitte vähem õigustatud olukorras. Kuid tegelikult polekski säärastest treeneritest suurt kasu. Sõna tõsisel mõttes treener saab olümpia-ettevalmis-

Tali läheneb!

Suusatamismärk levigu kogu rahvas

Talisport võistlusspordina ei taha meil üldiselt kuidagi jalgu alla võtta, vaatamata sellele, et Eesti oma geograafilise asendi poolest kuulub enam Põhja- kui Kesk-Euroopasse.

Talisporti — kiiruisutamist ja ilusõitu — hakati meil harrastama kaugelt varem kui suvisporti — kergejõustikku, kuid võrreldes alade tippsaavutusi ja läheduses rahvusvahelisest tasemest, ei ulatu meie talispordi tagajärjed põhjamaa keskpäraste saavutusteni, samal ajal aga kergejõustikus sammume Euroopa parimatega eesrinnas.

Üheks ja tähtsamaks piduriks talispordi tippsaavutuste edus on lühike talv ja ebasoodsad ilmastikuolud. Meie sportlased heal juhul võivad arvestada kahe-kolmekuise hooajaga, samal ajal kui Soomes, Rootsis ja Norras algab talispordi alal tegevus oktoobris ja lõpeb aprillis. Meie lühikesestki hooajast aga teatav osa päevi kas sula või pakase tõttu ei võimalda tegutsesemist.

Mitmes suurriigis, kus ilmastikuolud ei võimalda talispordi harjutuste tarvilisel määral läbiviimist, on soetatud kunstlikud jääväljad — siseharjutus- ja võistlusväljad. Kogemused näitavad, et kunstlikud väljad annavad häid tulemusi.

Arvestades meie ainelisi võimalusi leidub meil vaevalt asjast huvitatuid, kes sel alal algatuse endale võtaks ja vastava ettevõtte soetaks. Spordiorganisat-

sioonide ainelised võimalused seda aga ei luba. Vast võiks veel küsimusse tulla säärane ettevõtte kas osatühisuse või aktsiaseltsi kujul. Kuid arvesse võttes kunstliku liuvälja sisseseadete ja ekspluateerimise kallidust, Tallinna väikearvulist sportlasperet ja linna elanikkude väikest arvu, mis ei eelda tarvilisi sissetulekuid, langevad igasugused lootused kunstliku jäävälja soetamiseks.

Mis puutub suusatamisse, siis ilmastikuoludele seltsivad veel maastiku omad. Nüüdisaja suusatamine on suundunud lausikmaastikult ebatasasele künklikule murdmaamaastikule. Meie suusasportlased ei suuda oma maastikul ja harjutustingimustes kohaneda rahvusvahelisele murdmaa-võistlusmaastiku nõuetele.

Ülaltoodut arvesse võttes on selge, et meie oludes ja tingimustes on võimatu talispordi alasis harrastada suure võistlusspordina ja saavutada tagajärgi, mis kuuluksid rahvusvahelisse klassi. Meil tuleks talispordile võistlusspordina teisejärguline koht anda, kuna pearõhk, eriti suusatamises, tuleks panna sellele, et sporti laiematesse rahvahulkadesse viia.

Selles suunas on viimastel aastatel tegutsenud kaitseliit, kaitsevägi ja teised organisatsioonid. On püstitatud põhimõte: kõik suuskadele! Kaitseliit on üle maa rohkearvuliselt korraldanud suuskade valmistamise kursusi Soome ja oma parimate eriteadlaste juhatusel. Ka tänava suuskade valmistamise kur-

tuse mõttes korraga töötada ainult vähese sportlaste hulga. Meil usutakse liig palju treeneritesse, et nad teevad imesid olümpiavõistlejate küpsetamise näol. Möödunud ja ka praegune aeg aga näitab, et tähtsamaks eelduseks olümpiaatleediks saamisele on sportlase suur usk endasse ja veel suuremal määral ta tahe. Treener oleks viimase lihvi andjaks ja selle lihvi andmine toimub alles viimasel poolaastal enne mängu.

Sõna „treener“ tarvitatakse meil ekslikus mõistes. Treener on suure lihvi andjaks, enne seda on aga vaja organisatoreid, kes valmistaks pinna, millest peavad võrsuma olümpiakandidaadid. Näiteks Poolas ei olnud ma niivõrd treener, kui üldine organisator. Treeneriks olin ma alles viimasel poolaastal, enne olümpiamängudele sõitmist. Sellel poolaastal valisin välja parimad sportlased ja püüdsin siis neile anda tõelise olümpialihvi.

Ülalmainitud organisatoreid ongi meil vaja. Kõigil neil aladel, millel kavatsame suuremaarvuliselt esineda olümpiamängudel, tuleb palgata ametisse organisatorid. Kuna vast ainult kolm ala võiks kõne alla tulla olümpiamängudena, siis nende organisato-

rite palkamine on kergemini teostatav, kui poolpiduste treenerite palkamine maakondadesse. Maakonna treenerid oleksid tegelikult spordiorganisatoreiks, nagu nad seda praegugi on mõnes maakonnas. Kui piltlikult seletada olümpia-ettevalmistustööd, siis võiks öelda, et praegu tuleb maha raiuda see puu, millest hakkame valmistama suuski. Suuski voolime kaks aastat, kuid sisse määrimine nad alles mõni aeg enne sõidule asumist. S. t. sõna tõsisel mõttes olümpiatreenerid asuksid ametisse alles 1935. a. talvel.

Ümber sääraselt on talitanud mitmed suured spordirahvad, kes sportlikult tugevnenud aastast aastasse ja olümpiast olümpiasse. See olgu eeskujuks ka meile. Jätame kõrvale sõnade valingud koosolekute ja nõupidamiste näol ja algame tegeliku tööga, pannes eeskätt sportlastele südamele, et nad töötaksid innuga. Nii saame olümpiaatleedid, kes sõidavad Berliini ja siis juba kas või maailma vallutama. Kergejõustiklaste esimeseks olümpia-eellöögiks olgu võit järgmise aasta kahel maavõistlusel Läti üle. Sellega tõendaksid nad ja annaksid usku, et neist võivad sirguda olümpiamehed.

susi ette nähtud, kuid juba täieliselt kodumaa meistrite juhatusel. Kuna äride kaudu suusatamisvarustuse soetamine on ühenduses suuremate kuludega, on püütud kodukäsitööga suuski kättesaadavamaks teha. Kaitseväes õppused on seotud suuskade kasutamisega jne.

Talispordi juhtivad organisatsioonid: kaitseliit, kaitsevägi, talispordiliit ja kehakultuuri sihtkapitali valitsus on töötanud välja suusatamismärgi määrused ja suusatamismärgi, mille sisseseadmise eesmärgiks on huvi tõstmine suusaspordi vastu laiemates rahvahulkades. Loodame, et suusatamismärk temale pandud lootused täidab ja noori ergutab suusaspordi harrastama.

Suusatamismärgi määrused.

1. Suusatamismärk on laiemale rahvahulkade seas huvi tõstmiseks kehaliste harjutuste ja spordi vastu ning ergutamiseks suusaspordist osavõtmiseks.

2. Suusatamismärgiks on ringikujuline 1 sm läbimõõduga valge emailleeritud kilp suusataja kujuga, mis alumises osas ümbritsetud kuusepärga kujutusega. Märk kantakse rinnal vasakul poolel.

3. Suusatamismärke jagab välja Eesti talvespordi liit üks kord aastas — iga hooaja lõpul aprillikuus.

4. Suusatamismärgi tingimused: a) suusatamismärgi omandab see, kes sooritab suusatamismärgi määrustes ettenähtud nõuded; b) katsevõistlustest osavõtjad jagunevad klassidesse alljärgnevalt:

FOTO-ATELJEE KUNINGA 1 ATELJEE AVATUD: K. 9-5. PÜHAP. K. 11-2	MAITSERIKKAD PILDISTUSED
--	-----------------------------

Mehed: 1. poiste klass: 12—15-a. poistele, kaasa arvatud need, kes said 15-aastaseks katsete sooritamise hooajal, s. o. 1. jaan. kuni 31. märtsini; 2. poiste klass: 15—18-a. poistele, kaasa arvatud need, kes said 18-a. katsete sooritamise hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 3. noortemeeste kl.: 18—30-a. meestele, kaasa arvatud need, kes said 30-a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 4. keskealiste kl.: 30—35-a. meestele, kaasa arvat. need, kes said 35-a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 5. vanemate keskealiste klass: 35—40-a. meestele, kaasa arvat. need, kes said 40-a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 6. vanemate meeste kl.: 40-st aastast alates; 7. eriklass: oma soovil kõik paremad üle 18 a. vanused sportlased.

Naised: 1. tüdrukute klass: 15—18-aastased, kaasa arvat. need, kes said 18-a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 2. noorte naiste kl.: 18—30-a., kaasa arvat. need, kes said 30 a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 3. keskealiste naiste kl.: 30—35-a., kaasa arvat. need, kes said 35 a. katsete soorit. hooajal, s. o. 1. jaan. — 31. märtsini; 4. vanemate keskealiste naiste kl.: 35-st aastast alates;

c) katsevõistlustest võivad osa võtta kõik meeskodanikud alates 12-a. vanusest ja naiskodanikud alates 15-a. vanusest, vaatamata organisatsiooni kuuluvusele või mittekuuluvusele. Isikutel, kelle õigused on kitsendatud kohtu otsuse põhjal, ei ole õigust võtta osa katsevõistlustest. Poiste ja tüdrukute klassi kuulujad võivad võtta osa katsevõistlustest vanemate või hooldajate kirjalikul loal;

d) suusatamismärgi nõudeid võib sooritada kas Eesti spordi keskliitu kuuluvatelt ühingutelt korraldatavatel suusatamismärgi katsevõistlustel või koolide, poiste spordiliidu, kaitseväge, kaitseliidu, või teiste ühingutelt, kelle ülesannetesse kuulub kehaliste harjutuste ja spordi harrastamine, korraldatavatel suusatamismärgi katsevõistlustel. Suusatamismärgi katsevõistlusi võib korraldada kas iga ülalnimetatud organisatsioon omaette või ühiselt;

e) suusatamismärgi katsevõistlustel iga võistlusalas juures tegutseva võistlusmäärustes ettenähtud arv kohtunikke, kusjuures peakohtuniku ülesannet täidab ja on vastutav määrustekohase läbiviimise eest kas Eesti spordi keskliitu kuuluva spordiühingu, kaitseliidu, või kaitseväge ametlik esindaja;

f) suusatamiskatsevõistluste tulemused kantakse kas liidu ametlikkudele võistlusblankettidele või eraldi seks kokku seatud protokollile ja saadetakse Eesti talvespordi liidule hiljemalt iga aasta 15. aprilliks, varustatult võistlustel tegutsenud ametlikkude kohtunikkude allkirjadega;

g) suusatamismärgi nõudeid tuleb sooritada 1. jaanuarist kuni 1. aprillini;

h) üks isik võib omandada ainult ühe suusatamismärgi; igal järgmisel aastal suusatamismärgi katsete korduval sooritamisel kinnitatakse märgile iga aasta üks uus järjekorra number vastavalt märgi nõuete täitmise arvule;

i) suusatamismärgi katsevõistlustel ei anta auhindu;

j) suusatamismärgi katsevõistlused korraldatakse Eesti talvespordi liidu määruste kohaselt.

5. Suusatamismärgi nõuded:

Meestele.

a) poiste kl.	— 1½ km	suusat. (kerg. murdmaast.)	12 min ja vähem
b) poiste kl.	— 3 "	suusat. "	21 "
c) noortem. kl.	— 5 "	" "	30 "
d) keskealiste kl.	5 "	" "	32 "
e) van. keskeal.	5 "	" "	35 "
g) van. meeste "	3 "	" "	22 "
h) eriklassile	— 10 "	" "	60 "

Naistele.

a) tüdrukute kl.	— 2 km	suusat. (kerg. murdmaast.)	15 min ja vähem
b) noortenaist.	— 3 "	" "	22 "
d) keskealiste "	— 3 "	" "	25 "
e) van. keskeal.	— 2 "	" "	18 "

6. Suusatamismärgi katsete sooritajale antakse Eesti talvespordi liidult vastav tunnistus. Märgi muudetakse katsete sooritaja omal kulul, kusjuures märgi hind saadetakse Eesti talvespordi liidule ühes katsevõistluste tulemuste kohta käivate võistlusprotokollidega.

Kaitsemärk
„IRIDINOID“
 iga sule peal.

Hoiduge
 järeleaimamis-
 test!

Kõva: Nr. 777 E. F.
 Pehmed: 888 ja 444

**„IRIDINOID“ kirjutab
 6 korda 'kauem.**

Vabriku esindaja
A. BERTELOV Tallinn, Dunkri 3.

Järelehüüd J. Metsatalule

Johannes Metsatalu on surnud. Manalasse varises ta mehana, kes oli jõudmisel parimasse meheikka. Mitte ükski Narva Võitleja spordiosakond ega Narva linn, vaid ka kogu Eesti spordiliikumine on kaotanud ühe oma energilistest juhtidest.

Tundsin teda kui spordimeest küllaltki hästi. Arutasime sageli ühiselt sportlikke sihte ja rajasime tulevikuplaane. Ühiselt me tuletasime meele teinekord minevikugi. Kuid ometi jäi minule igaveseks mõistatuseks see suur põhjus, mis teda otse kirjeldamatu tahte ja innuga sidus spordiliikumisega. Tema sportlik tegevus organisaatorina paisus sageli sedavõrd suureks, et unustusse jäi töö poliitilisel alal, mis temale kui aktiivsele poliitikule pidi ometi olema kõigiti suuremakaalulisem.

1930. a. peale kergejõustikuga. Ning kõik need alad, mille juhtimise võttis endale Metsatalu, omandasid kiiresti erakordse läbilöövuse. Viimastel aastatel ulatus tema tegevus meie spordi keskorganisatsioonidesse, kus ta tõsise töömehena oli lugupidamises.

Narva linna ja tema tõelist palet tuntakse vähe. Kui praeguse aja raskusi ja viletsust võtta mõõdupuuks, siis Narva on kahtlematult sel alal esimesi. Mitte kuskil teises kodumaa linnas pole rahvas nii vaene kui Narvas. Mitte kuskil teisel pole elamistingimused nõnda rasked. Ometi suutis Johannes Metsatalu just sellises miljöös näidata oma suurt aktiivsust ja anda elunähte nagu seda on sport, mis tavaliselt ei käi käsikäes elamisraskustega, sellise suure hoo.

Kas saab Narva veel kunagi sellise spordijuhi, kes, surudes maha oma isikliku elu, andub seesuguse tõsidusega sporditööle?

Kas saab Narva veel kunagi sellise spordijuhi, kes otse harukordse ekspansiooniga tegi kõik, mis kasuks Narva ja kogu Eesti spordiliikumisele?

Olgu kerge Sulle Narva muld, Sa väsimatu spordiideede-kandja!

Sport oli tema elumõte ja spordis avaldus tema suurim elusaavutus.

Sportlikku tegevust alustas ta juba noorena — paarikümne aasta eest. Tolleaegsed erilised tingimused ja tema noorus ei takistanud teda kui juhti välja paistmast. Ta suutis Narvas juba siis koondada enda ümber rohkesti asjast huvitatuid.

Võitleja spordiosakonnas on tema tegutsenud kümnekond aastat. Sellest enamiku esimehena. Seal tegutses ta möödunud aastakümne algaastail raskeljõustikuga, hiljem jalgpalliga ja

Nikolai Küttis.

Eesti maadlusrahvusena maailma neljas

N. Kursman

Juba kümmekond aastat on Eesti maailma maadlusrahvuste seas säilitanud keskmiselt neljanda koha. Selle omandas ta varsti pärast Robert Oksa Eestis treeneriks viibimist, seda on ta kaitsnud mitmel euroopa-võistlusel ja isegi olümpiamängudel. Mõistetavalt on pika aja vältel olnud n'i tõususi kui mõõnusi, kuid nende ridade kirjutamisel võib konstateerida neljanda koha uuesti-omamist, mis maailma mõõdupuu on küllaldaselt väärikas koht. Maadluse esirahvuseks on peetud tavaliselt Soomet. Viimastel aastatel on aga Rootsi positsioon eriliselt tugevnenud, isegi selle võrra, et Rootsit võib pidada täiesti tasavägiseks Soomega. Rootsil on isegi paremus, kuigi vast n. ö. milligrammiline. Mõningal määral selgust toob maailma esirahvuse kohta detsembris eesseisev Soome-Rootsi maavõistlus, mille vastu mõlemalt poolt valmistatakse suure õhinaga. Maailma kolmandaks nimetame Saksat, kelle tõus esirinda on olnud tähelepanuväärivalt kiire. Ungarit, kes küll võtnud kahel maavõistlusel Eesti 4:3, saab pidada siiski ainult viiendaks rahvuseks, s. t. Eestile järgnevaks. Eesti ettepoole toomise põhjustab meie vanem ja laialdasem maadluskultuur, kuigi see end läbi pole löönud maavõistluse-võitadena. Loodetavasti õnnestub meil oma tegelikku paremust tõestada jaanuaris Soome-Eesti-Ungari teisel kolmikmaavõistlusel.

Murrang Eesti maadluspordi arengus praeguse poole tekkis 1924. a. ümber. Robert Oksa kool ei pääsenud kohe mõjule, kuid nüüd on ta valitsemas seda täielisemalt. Mõistetavalt pole tagajärjekuse hilinemine R. Oksa kooli salapäraseks omapäraks, vaid see on otseselt seotud maadleja tavalise arenguga. Heaks võib maadleja areneda alles 5—6 aastaga. Ta võib võtta kätte õppida küll aasta või paariga, kuid n. n. maadleja tasakaal saavutatakse pikemaajalise matil rassimise järele. Maadleja tasakaal, — see on mõistuslikul alusel instinktiivne vastase tundmine, instinktiivne reageerimine kõigile võtetele. Noorel maadlejal puudub see, mille tõttu nad kergemini lasevad vedada end vastase võtetesse. Katsutagu seda teha aga kogenud maadlejaga; viimane jääb rohkem kumatuks. Õigem on öelda, et enne tuleb õppida kaotama, et siis alles minna võitma. Sellega on veel öeldud, et kaotused esimestel maadlusaastatel ei tohi kohtuda, kuid veel vähem tohivad võidud meest hellitada. Näiteks A. Neost loodeti suurt maadlejat, ku'd mees muutus õrnaks pärast mitut, kuigi osaliselt õnnega saavutatud rahvusvaheliselt väljapaistvat võitu, ja saanud kaotused viimasel ajajärgul O. Luigalt, on ta peagu katkestanud maadlemise.

Meil valitseva R. Oksa kooli õigem nimetus on nüüd Rootsi-Soome kool. Puhtast Soome koolist erineb ta sellega, et õpetab vähem pusimist, kuid rohkem võttest

võttesse libisemist. Soome vana kooli võib veel näha Vesterlundi, Nyströmi j. t. vanemate maadlejate juures. Roots's maadeldakse juba puhtamalt, ja selles mõttes on eeskujulikumad I. Johansson, A. Cadier j. t. Tavaliselt mõjutavad järeltulijate maadlusstiili just eelkäijad kuulsused ja kuna meil valitseb R. Oksa kool, siis võib loota võrsuvatest noortest häid tehnikamehi.

Kui ülal oli märgitud, et maadleja jõuab hea maadleja ikka alles 5—6 aastaga, siis olgu täienduseks lisatud, et selleni jõudnult maadleja karjäär võib kesta 50. eluaastani. Näiteks rootslane K. Vestergren on ligi 49-aastane, kuid tuli Helsingi euroopavõistlustel raskekaalus kolmandaks, võites teiste seas noore jõulise maadleja ja euroopameistri, sakslase A. Hornfischeri. Toodud näide on parimaks tõenduseks veel sellele, et suuremad kogemused võivad ületada täisjõu. Sellest lähtunult ei pea ma V. Välja, E. Pütsepa, A. Kusnetsi j. t. vanemate Eesti matimeeste karjääri kaugeltki veel lõppenuks. Lähen isegi kaugemale ja asetan need mehed Eesti praegusaja maadlejate esirinda. Üheks eelduseks seejuures on, et nad peavad olema treeningus.

Eesti maadlejate paremusjärjestus praegu võiks olla minu arvamusel järgmine: 1. V. Väli, 2. E. Pütsep, 3. A. Kusnets, 4. K. Kullisaar, 5. O. Luiga, 6. E. Sikk, 7. A. Lõhmus, 8. A. Neo, 9. A. Kukku, 10. K. Trossman. Enamik lugejaist on vast üllatatud O. Luiga asemisest viiendaks. Fakt on, et O. Luiga on praegu eestlastest rahvusvaheliselt tuntum maadleja. Kuid seejuures ei saa unustada, et poolraskekaal on praegu kogu Euroopas võrdlemisi nõrk, kuna kergemates, näiteks V. Välja kaalus, on rahvusvaheline tase ja konkurents palju kõrgem. O. Luiga tehnika on kahtlemata puudulik, kui real vanematel maadlejatel. Üldse on O. Luiga omapärasemaks tüübiks maailma maadlejate peres, ja vähe leidub mehi, kes minnes kindla-peale teda võitma, pole lahkunud kaotusega — suure raskuse ja võimatuse tõttu O. Luiga kallal oma võtteid läbi viia.

Üldiselt võib matimehi liigitada kahte peagrüüpi: ühed on tõelised maadlejad, teised aga n. n. jõumehed. Viimase tüübi esindajad Eestis on peale O. Luiga veel V. Froman, Podgornõi, A. Mäll, A. Luhaäär j. t. Trossman kõigub praegu kahe tüübi vahepeal.

Kes on lähemad tulevikumehed V. Välja, E. Pütsepa j. t. vanadest vabaksjätavatele kohtadele? Eeskätt peaksid nendeks sirguma n. n. keskmise generatsiooni mehed August Kukku, A. Sepsivart, K. Trossman, edasi noorematest A. Mägi, A. Lõhmus, Puusepp, tartlastest Toots, Laan jne. Kui suurel määral keegi nimetatuid areneb, see sõltub eelkõige meeste oma tahetest ning iseloomust, kuid eeldused heaks tulevikuks on neil kõigil. Praegune maadlejatepere on meil suurem kui kunagi varem ja selle tõttu võib öelda, et suurem

on ka võimaluste protsent tulevaste maailmameistrite võrsumiseks. Kiitvalt võib mainida kaitseväge, kes agar noorte seas korraldama kursusi, kust tulnud mitmedki nüüdsed maadlejad. Kaitsevägi on ka see, kes propageerib vabamaadlust, millel, võib öelda, on tähtsus isegi kaitseväge väljaõppe erialal. Edasi on tublit tööd teinud maadlejate-materjali väljatoomisel vana veteraan Arthur Kukk.

Berliini olümpiamängudest peaks Eesti maadlejatega tingimata osa võtma ja loodetavasti teostubki see. Vaevalt mõeldav on aga praegu mingisugune spetsiaalne olümpiatreening. Eeskätt peavad seltsid ise hoolitsema oma maadlejate eest ja neile pakkuma arenemisvõimalusi. Mida aga liit tegema peaks ja teebki, on instruktor-organisaatori ametisse seadmine. Instruktor valmistaks kogu riigis pinda olümpiakandidaatide võrsumiseks. Olümpiatreening ja internaat võiks tulla kõne alla alles viimastel kuudel enne olümpiamängude algust.

Vahepeal on aga ees mitmed suured katsed. Neist lähimateks on hõimurahvuste maadlused Helsingis ja edasi euroopavõistlused aprillis Itaalia korraldusel. Kui on suudetud kergejõustiklasi Itaaliani viia, siis peame püüdma sama teha ka maadlejatega. Majanduslikult on see küll väga raske, kuid kui mehed talvel suudavad näidata end selle väärilistena, peab liit pingutama. Maailma neljanda maadlusmaana peaks Eesti Itaalias esinema täisarvulise garnituuriga.

On vajaline, et maadlejad harjutaksid intensiivsemalt ja ühtlasi rohkem läbimõeldult. Olen näinud treeningtundides sageli mehi niisama pusimas, kusjuures võtete sidumisel ollakse veelgi kartlikumad kui võistlustel. Näiteks punnitakse kogu hingest vastu ega lasta end hammerlokiga raskesse seisukorda viia sellest väljapääsemise harjutamiseks. See pole õige harjutamisemeetod ja ei arenda ühtki. Kui ei lasta end treeningul viia täbarasse olukorda, kuidas siis õppida paraadvõtteid võistlusteks?

Paljuid huvitab küsimus, millise tagajärgena võiks Eesti pidada maavõistlusi kolme esimese maadlusriigiga. Olen arvamusel, et Soome, Rootsi ja Saksaga kannataksime välja tasavägise maavõistluse. kaotades vast ainult 3:4, kui ei tule ette erilisi viperusi. Võidumees tena on kõige rohkem schansse O. Luigal, V. Väljal ja E. Siikul. Ungari üle võiksime isegi võita 4:3, kui raskekaal ei peta lootustes. Suuresti kaotaksime aga kahe mehe esinedes igas kaalus kummaltki poolt. Seda sellepärast, et meil on peagu igas kaalus teistest tublisti üle kasvanud tippmaadlejad, kuna juba järgmisel kohal haigutab nõrkus. Lät't ja Poolat võidaksime igasuguse osavõtjate arvu juures.

Eesti Spordilehe
jõulunumber
ilmub tavalisest suuremana 15. detsembril.

Jüri Lossman

maailma kolmeteistkümnes

25 meest maratonijooksus alla 2.35

Klassika-aja kehalistest harjutustest on kõige mõjuvõimsamalt päästetud olevikku mitte miski muu kui jooks maratonidistantsile. Veel tänapäeval on see vägev vastupidavusvõistlus uue-aja suure olümpia keskpunktiks ja fastsineerib seal ikka ja alati massisid. Ja peaaegu sümboolselt mõjus, kui aastal 1896, esimestel olümpiamängudel Athenas, greeklane — Sotirios Louis — oma võiduga klassikalisel pinnal uuendas möödunud sajandite traditsiooni.

Maratonidistantsi pikkus on teatavasti 42.195 m ja maratonijooks ise ei ole tundisid vältav kestvusjooks, vaid kestvuskiruse-võistlus, mille sooritamiseks on vajaline täiesti terve keha, raudne tahe ja erilisel kestev ning hoolas treening.

Eestil on seni üks maailmaklassi maratonijooksja. See on Jüri Lossman. 1920. a. Antverpeni olümpiamängudel tuli ta maratonijooksus teiseks, 1923. a. Göteborgi mängudel võitjaks ja 1924. a. Pariisi olümpiamängudel kümnendaks.

Jüri Lossmani Antverpeni maratoni-hõbemedal on Eestile seni suurimaks saavutuseks kergejõustiku-olümpial. Sellele saavutusele järgmiseks Eesti olümpia-kergejõuusaiku alal on A. Klumbergi pronksmedal 1924. a. Pariisi olümpiamängudel kümne-võistluses. Antverpenis Jüri Lossmann jooksis oma elu parima maratoniaja, mis püsib maailmaklassi maratoniresultaatide seas praegugi. Maratonidistantsi suure klassi piiriks on 2.35. Ajaga paremale poole seda piirjoont on maailmas maratoni jooksnud seni 25 meest.

Statistika maailma suure klassi maratonijooksjate kohta on järgmine:

1. Koski, Soome,	2.25.08,0	1930
2. de Mar, USA	2.29.40,0	1924
3. Payene, Inglise	2.30.57,6	1931
4. Yamada, Jaapan,	2.31.31,0	1932
5. Zabala, Argentiina	2.31.36,0	1932
6. Ferris, Inglise	2.31.55,0	1932
7. Toivonen, Soome,	2.32.12,0	1932
8. Takahashi, Jaapan,	2.32.26,0	1932
9. Tsuda, Jaapan,	2.32.26,2	1932
10. H. Kolehmainen, S.,	2.32.35,8	1920
11. Agee, USA,	2.32.38,0	1931
12. Wright, Inglise,	2.32.41,0	1932
13. J. Lossmann, Eesti	2.32.48,6	1920
14. El Quafi, Prantsuse	2.32.57,0	1928
15. Mellor, USA,	2.33.00,6	1925
16. O'Reilly, Kanada,	2.33.08,0	1930
17. Miles, Kanada,	2.33.08,8	1929
18. Lamb, USA,	2.33.20,0	1930
19. Plaza, Tšhiili,	2.33.23,0	1928
20. de Bruyn, Saksa,	2.33.36,4	1932
21. Kinn, Rootsi,	2.33.36,5	1925
22. Pomposa, Mehhiko,	2.34.14,0	1932
23. Henigan, USA,	2.34.32,0	1932
24. McNab, Inglise,	2.34.32,6	1932
25. Kyrönen, Soome,	2.34.55,0	1932

Kokkuvõttes on maratonijooksu maailmaklassi saavutuste alal esikohal ameeriklased. Nendele järgnevad soomlased ja inglased. Ka jaapanlased paistavad silma heade kohtadega. Täpselt selle maratonieliidi keskel asetseb Jüri Lossman oma saavutusega.

Koski, Ameerikas elutsev soomlane, saavutas oma tähelepanuväärse tippsaavutuse 23. märtsil 1930. a. Long Islandis New-Yorgi juures.

Maaailma vägevamatest maileritest

Kes on parem: Luigi Beccali või Jack Lovelock?

Sealt maalt, kus palava päikese all võrsus ookeanivallutaja marssal Balbo lennueskaader, on pärit ka maailma kiireim 1500 m jooksja Luigi Beccali. Kuid palju kaugemalt maailmaäärelt, Austraaliale lähedalt Uue-Meremaa saarelt, mis oli admiral Byrdi lennukspeditsioonile viimaseks trampliiniks „hüppel“ Lõunanabale, on pärit maailma väledajalgsem mailer Jack E. Lovelock. Mõlemad, s. t. Beccali ja Lovelock, on kõigi aegade parimad keskmaajooksjad. Kuid nende vaheline paremus küsimus lõplikul kujul on alles lahendamata. Torino üliõpilasolümpial võitis Beccali 1500 m jooksus oma kuulsa kaasaegse, kuid kas ta sama suudab ka ühes mailis, Lovelocki spetsiaaldistantis, on suureks küsimuseks. Tegelikult eraldab kaht nim. jooksudistanti küll ainult 109 m, kuid selle 109 m piirides on võimalikud igasugused üllatused.

Eestlastele on vähe tuttav vägev mailijooks, mis peeti möödunud suvel Princetoni Palmer Stadiumil, kus kaksik-ülikoolide-matschil kohtasid Oxford-Cambridge Princetoni-Cornelli vastu. Selle great mile'i kangelaseks oli Jack Lovelock, kes esindas Oxfordi ülikooli, kus ta õpib arstiteadust. Enne Princetoni maili oli Lovelock alles vaevalt tuntud nimi. Ta oli rohkem huvitatud arstikutse saavutamisest, kui sõeraja tallamisest. Ainus sportlikult väljapaistvasse klassi kuuluv tulemus enne ülikoolide matschi oli Lovelockil 4.12,0, millega ta maili kattis Inglismaal. Suurimaks favoriidiks peeti William Bonthroni, keda kiiruses ja vastupidavuses võrreldi koguni Paavo Nurmiga. Matty Geis, USA kuulsamaid treenereid ja Bill Bonthroni isiklik coach, oli lausunud, et ta ei teadvat, millist kiirust pidada võimatuks oma hoolealusele. Sõna tõsisel mõttes musklite puntrana oli Bill kui jumala armust loodud suurepärase aegade näitamiseks ühes mailis. Lovelock seevastu oli nagu lummutus sõerajal: keskmise kasv, isegi nigel kehaehitus ja kaal vaevalt 60 kg.

Lovelock-Bonthroni duellist kujunes säärane mailijooks, millele vägevuselt sarnast polnud nähtud enne Princetoni. Jooksu juhtis Bonthron, ja, nagu nähtub

vaheaegadest, jooksid nad rind rinna järel. Viimasel ajal meetril arenes titaanlik rebimine, mille lõpuks Lovelock võitis kuuemeetrilise eduga. Mitmekümnetuhandeline pealtvaatajaskond, kes oleks rahul olnud ka maa katmisega 4.10 või ka 4.12-ga, oli jahmatunud. Tal tuli seedida kahekordne sensatsioon: blondpäine Lovelock võitis võitmatuks peetud Bonthroni, ja Ladoumègue'i maailmarekord 4.09,2 oli purustatud kahe mehe poolt korraga — Lovelock 4.07,6 ja Bonthron 4.08,7. See oli uskumatu isegi Ameerika publikule.

Tänapäevani on ainult viis jooksjat maailmas maili jooksnud 4.10 sisse: J. Lovelock, W. Bonthron, J. Ladoumègue, G. Cunningham ja Gene Venzke, viimane siserajal. Paavo Nurmi on alles kuues. Toome alljärgnevalt maailma parimate ajad, märkides ka veerandmailide vaheajad:

KAUBAMAJA
"SPORT"

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

soovitab täielises valikus
talviseks hooajaks

sporditarbeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse,
toakingi ja talviseks
hooajaks **viltisaapaid**

Kirjutuse alul pealkirja juures pilt kullast mälestusesemest, mis kingiti Jack Lovelockile Princetoni 1 maili maailmarekordi puhul. Annetajaks oli USA spordijuhte kolonel Ch. Dieges. Mälestuseseme völlaalusele on kirjutatud: „Mile run world's record 4 m 07,6 — 1933. J. E. L. (Lovelocki initsiaalid) — Princeton, N. J., USA.“

		I	II	III	IV
J. Lovelock	4.07,6	61,4	62,2	65,1	58,9
W. Bonthron	4.08,7	61,2	62,3	65,1	60,1
J. Ladoumègue	4.09,2	—	—	—	61,2
G. Cunningham	4.09,8	61,0	65,8	63,0	60,0
G. Venzke	4.10,0	61,2	65,2	64,2	59,4
P. Nurmi	4.10,4	58,6	63,2	64,9	63,7
N. Taber	4.12,6	58,0	67,0	68,0	59,6
J. P. Jones	4.14,4	61,8	67,6	66,8	58,2

Toodud tabeli jälgimist soovitame meie „maileri-tele“, kuna neid vaheaegu saab kohandada 1500 m jook- sule. Märkimisväärt on jooksu taktika muutumine aja vältel. Kui vanema aja maailmarekordimehed N. Taber ja J. P. Jones esimese ja viimase ringi jooksid vahe- pealsetest ringidest tunduvalt kiiremini, on hiljem järk- järgult üle mindud rohkem võrdühtlasele maa kaämi- sele. Nõrgem on üksnes kolmas ring — jõu hoidmi- seks otsustavaks lõpuspurdiks. Et saada osalistki pilti, kuivõrd Eesti jooksuklassist eraldub maailma ekstra- klass, olgu siinkohal märgitud, et A. Jürlau tänavune parim aeg 1500 m jooksus (4.08) vastab ligikaudu sellele, millega J. Lovelock kattis maili. Teiste sõna- dega: oleks Jürlau ja Lovelock üheaegselt võistelnud mailis, siis Lovelock oleks võinud anda handicapina vä- hemalt 109 m, kuid siiski võita. See võrdlus tõendab veel kord, kuivõrd nõrk on Eesti jooksjate klass.

Huvitav on ühe maili maailmarekordide kohta see, et seni ükski rekordimanikest peale J. P. Jones'i pole oma kord püstitatud rekordi teiskordselt suutnud ületada. Jonesi esimene rekord oli 4.15,4 — 1911. a. ja teine 4.14,4 — 1913. a., kõik teised mailerid on ai- nult üks kord oma nime toonud 1 maili maailmarekor- dide ajalukku. Isegi alati rekordidega üllatanud Paavo ei suutnud korrata Jones'i eeskuju. Võib-olla oleks seda teinud J. Ladoumègue, kui ta karjääri po-

O.-Ü. „ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47,
tel. 444-22

Soovitab
hooajaks igasuguseid
spordiabinõusid

leks katkestanud diskvalifikatsioon. Kas parandab aga J. Lovelock veel kord oma maailmarekordi?

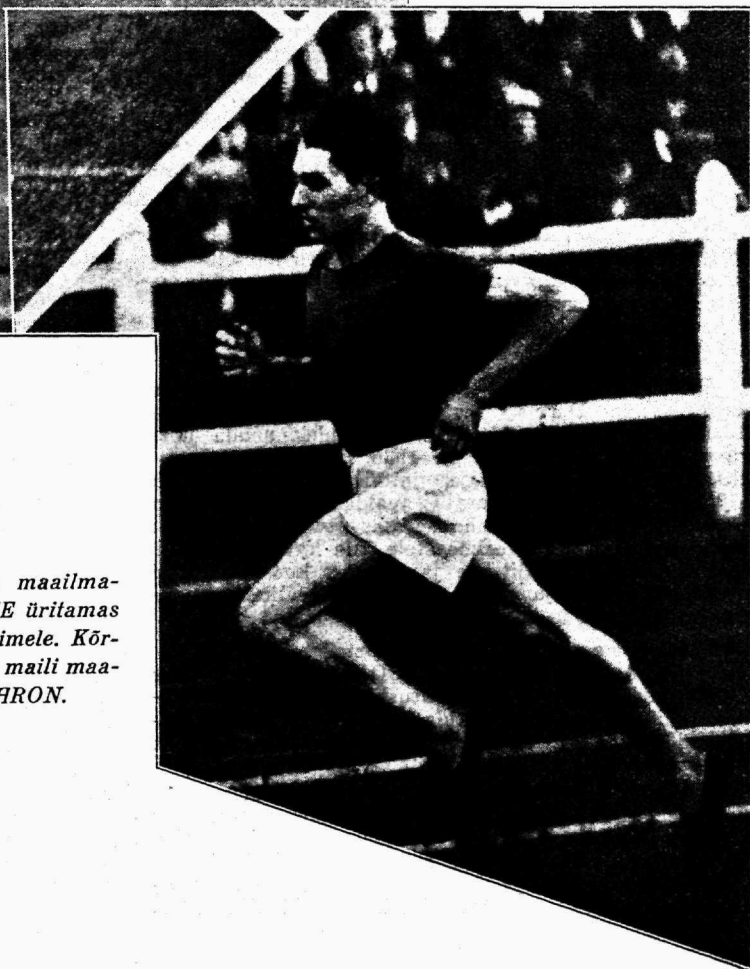
J. Lovelock oli rekordi püstitamisel uustulnuk sõe- rajal, kes veel isegi ei tunnud endas peituvaid võimeid. Pärast duelli Bonthroniga lausus ta, et tal polevat vä- himalgi määral olnud kavatsust maailmarekordi püsti- tada. Ta polevat mõelnud sellelegi, millise aja ta üldse võiks saavutada, vaid ainus mõte olnud jooksu võita, küll siis aeg tuleb iseendast. J. Lovelock nimetas en- nast täiesti lihvimatuks jooksjaks. Et aga tuli maa- ilmarekord, siis selles on „süüdi“ Bill Bonthron. Vii- mane dikteeris rekord-tempo, Lovelock üksnes oli kan- nul ja viimasel sirgel viis täide oma kavatsuse: võita jooks. Bill Bonthroni võib pidada Beccali ja Love- locki järgmiseks parimaks keskmaajooksjaks. Selle mehe „sisu“ võib pidada n.-ö. määratuks. Ta võib ühel ja samal võistluspäeval joosta mitu distantsi ja siiski võita. Nii võistles ta tund hiljem pärast 1 maili duelli Lovelockiga 880 yardis (½ maili) ja võitis ajaga 1.53,0 Ben Hallowelli ees.

Edasi maailma keskmaajooksjate juures peatudes, tuleb paremuselt neljandaks pidada Glenn Cun- ninghami, talle vast järgneks Jules Ladou- mègue. Nimetatud viis meest moodustavad keskmaa- jooksus maailma ekstraklassi tipu. Kõik nad võivad joosta 1500 m 3.50,0 ümber ja 1 maili alla 4.10. Sel- lele võimsale viiele on kiirelt lähenemas ungarlane Szabo. Maailm peab valmis olema kõigile üllatus-

tele, kuna nimetatud keskmaajooksjad on värsked mehed, kes pole küündinud oma võimete tippu, ning sellistena juba homme on võimalised ajalukku kirjutama uusi maailmarekordid.

Sarnanevalt J. Lovelocki tõusule on ka Luigi Beccali tõus olnud meteorlik. Ta kerkis kõrgematesse sfääridesse alles 1. a. Los Angelesis võiduga 1500 m 3.51,2. Enne seda oli ta ainult mõni kord jõudnud alla 4 min. Oma suurimat võitu pühitses ta sel hooajal, millal duellis Lovelockiga surus maailmarekordi 3.49,0-le. Huviga oodatakse uut duelli Beccali ja Lovelocki vahel kas 1500 m-is või 1 mailis, et kindlalt selgitada maailma parima küsimus. Kuni see pole toimunud, võib Beccalit pidada maailma parimaks üksnes 1500 m-is ja Jack Lovelocki mõistetavalt 1 mailis, ning kumbagi mitte rohkem.

★

Pildil ülal LUIGI BECCALI jookseb 1500 m maailmarekordi. All paremal JULES LADOUMÈGUE üritamas 1500 m maailmarekordi tagasivõitmist oma nimele. Kõrval-leheküljel JACK LOVELOCK Princetonis maili maailmarekordi finischis, taga BILL BONTHRON.

★

Saksas, Prantsusmaal, Itaalias

Saksa riigispordi juht H. v. Tschammer-Osten märgib, et Saksa spordi- ja võimlemisliikumise uus ümberkorraldamine rahvussotsialistlikul alusel ei ole praeguseks kaugeltki veel lõpetatud. See ümberkorraldamine on praegu käsil ja omandab endale etap-etapilt näo ja kuju. H. v. Tschammer-Osten lausub: „Nii peeneliikmelisest ja tuhandekeerulisest organismist, nagu on seda Saksa sport- ja võimlemiskond, teha riigile ja rahvale kehalise kasvatuse keskoht ja talle ühtlasi anda eetiliste ja rahvuspoliitiliste ülesannete kõrge väärtus, see, võib avalikult ütelda, ei ole sugugi kerge töö. Saksa spordiliikumine oli marksistliku võimu ajal rohkem või vähem seltside asi ja mitte kunagi rahva asi. Spordiliikumine ei tohtinud ka iialgi poliitilisel seisukohal asuda, see oli valjusti keeldud, sest tosinad parteid oleksid siis esitanud nõudmise osasaamiseks. Tänapäev, seda rõhutan ma kahemõttelisuseta ja avalikult, sport peab olema poliitiline — mitte selleks, et taotleda üht või teist poliitilist tendentsi, vaid oma loomulikkude, kõrgete ja õilsate ülesannete tõttu, mis tervel spordil peab olema riigis terve rahva olemasoluks. Kui terved sportlased, Saksa mehed, nii välis- kui sisemaal võtavad väljastlustest osa võidupärja saavutamiseks ja tulevad toime oma parimaga, siis on see poliitiline töö ja mitte üksnes sportlik tegevus. Sport ja võimlemine on uuel ajal jõu, tugevuse, uhkuse ja au allikas ja sellega ühtlasi poliitiline jõuallikas.“

Erilist rõhku pannakse Saksas praegu noorsoosporidile. Praegu on väljatöötamisel noorsoo kehalise kasvatuse uus kava. Suurendatakse võimlemis- ja spordiõpetajate arvu ja pannakse ametisse senisest palju rohkemal arvul spordiarste. Ühtlasi on asutatud spordi-nõuandekohtasid, kus tasuta antakse teateid kõigi spordialade kohta ja toimetatakse spordiarstlikke järeleavaatusi. Vanadest sportlastest on end. lühijooksu-meister Hubert Houben ja end. rinnuliujumise-maailmarekordimees Erich Rademacher määratud ringkondade spordijuhtideks.

Manitsetakse üksmeelele — väljas seisavad miljonid inimesed ja sees väieldakse naeruväärselt väikeste asjade üle. Rõhutatakse, et tulevikus võideldakse säärase töö edukuse takistamise vastu drakoonilise valjusega ja otsekohese kõrvaldamisega. Kõige tähtsam võimlemis- ja spordielus on üksmeel.

Prantsusmaal sealne ministriabi kehalise kasvatuse alal Ducos kutsus kokku Prantsuse kolmekümne spordiliidu esimehed, et nendelt nõuda juba praegu alustamist eeltöödega 1936. a. olümpiamängudeks. See valitsuse esindaja initsiatiiv märgib seda mõju, mida riik seal spordile avaldab järjest rohkem ja rohkem. Prantsuse kehalise kasvatuse ministri-abi esitas spordi-eriliitide esimeestele uue kava, mis näeb ette mitte üksnes valitsuse ja liitude koostöö, vaid koostöö ka liitude ja valitsuse ning omavalitsuste asutuste vahel.

Itaalias on fashistliku partei sekretär Starace Itaalia olümpiakomitee (CONI) esimehena ette võtnud Itaalia spordi laiaulatusliku ümberkorraldamise. Olümpiakomitee juhtida on ka kõik suured liidud, nii Opera Nazionale Balilla, üliõpilaste spordiliit ja Dopolavoro.

Mussolini soovi kohaselt on kogu Itaalia spordiliikumise juhtsõnaks, et sport peab olema suurimas häire-seisukorras, s. t. alati valmis oma maksimaalse väljapanekuks. Itaalia iga sportlane peab iga ajal olema võitlusvalmis ja saavutusvõimas. Iga spordiaktsiooni hinnatakse kui tegu fashistliku Itaalia heaks.

Itaalia olümpiakomitee on kujundatud Itaalia kehalise kasvatuse teguvõimsaks ja tugevaks keskorganisatsiooniks. Itaalia loodab kindlasti, et 1940. a. olümpiamängud antakse tema korraldada. Seoses sellega ehitatakse Rooma hiigelstaadion, mis tuleb „kolossaalsem kui Kolosseum“. Staadion, milles ruumi 150.000-le pealtvaatajale, valmib 1938. aastaks.

Lõpuks on märkida, et Itaalias viimati korraldati ümber ka spordipressi töö. Itaalia eriliitudele keelati oma pressibüroode pidamine. Selle asemel laiendati olümpiakomitee pressibürood, mis on fashistliku partei pressibüroo otsekohese kontrolli all. Olümpiakomitee pressibüroo juure on asutatud kinoteek, fototeek ja spordistatistika-büroo.

„Rahvuslik amatöör“

Amatöörimõiste on juba kaua aega küsimuseks, mille üle rahvusvahelises spordielus kõige rohkem väieldakse. Iga kongress, olgu see siis mõne rahvusvahelise eriliidu oma või rahvusvahelise spordi tipu, olümpiakomitee kongress — kõik need tegelevad juba aastaid selle ebamugava küsimusega. Peagu ükski nendest kongressidest ei möödu ilma amatöörismi küsimuse arutamiseeta. On pandud tööle arvatult rohkesti komisjone, kuid siiski ei ole seni kordagi õnnestunud leida lahendust, mis rahuldaks kõiki asjaosalisi. Spordiliikumise mitmelaadilise kujunemise tõttu eririikides ja eelkõige sagedasti sõltuvana majanduslikkudest põhjustest ei ole arvatagi, et üldiselt maksev amatöörismi norm nii pea leitakse.

Viimasel ajal on tekkinud juure veel üks eriliik sportlasi. Sellest ajast, kui Nurmil ei ole lubatud võistelda väljaspool Soomet ja kui Norra teivshüppaja Charles Hoff oma liidult sai tunnustuse uuesti amatöörina, on tekkinud „rahvuslikkude amatööride“ mõiste. Need on võistlejad, kellele rahvusvaheline liit on keelanud võistlemise, kuid keda oma maal siiski loetakse amatöörideks. Samuti on asjaolud ka spordi- ja võimlemisõpetajate ning treenerite amatööriomadustega, näiteks kergejõustiku ja suusatamise alal, kus õpetajate personaali kvalifikatsioon amatöörina paljude maade liitudes on leidnud üksteisega vastolus oleva tõlgituse.

Peale Nurmi ja Hoffi tahtis viimati ka Rootsi omaaegne meisterujuja Arne Borg oma liidult saada tunnustuse „rahvusliku amatöörina“, kuid see tema katse ei annud positiivseid tulemusi, kuna FINA's (rahvusvah. ujumislidus) on üldiselt maksev määrus, et kord professionaalsiks tunnustatud ujuja ei saa iialgi tagasi oma amatööriõigusi.

Välismaal naljatletakse, et suursportlastest ainus tõeline amatöör on praegu elukutseline jooksja Jules Ladoumègue, kes viimati Pariisis mitmekordselt atakeeris 1500 m maailmarekordi. Nüüd on nimelt avaldatud aruanne Ladoumègue'i võistluste kohta. Kokku oli võistluste sissetulekut 37.500 franki (7500 kr.). Võidakse arvata, et sellest summast elukutseline sportlane Ladoumègue sai siiski suure osa. Lugu on aga teisiti. 6000 franki läks riigile, teine 6000 franki läks staadionide üürirahaks, 8500 franki maksid organisatsioonikulud ja 17.000 franki anti Pariisi spordiajakirjanikkude ühingule. Ladoumègue ainsa peaosalisena ei saanud midagi peale kuldmedali 1000 frangi väärtuses. See nali ei ole igatahes halb, et professionaal Ladoumègue on ainus ehtne amatöör.

POKSIÜLLATUS

Gonsiori tänava maneeshi n. ö. leitamisega poksi-võistluste areeniks algas Eesti poksijate uue generat-siooni esiletõus. See oli 1931. a., millal selles ma-neeshis peeti meie poksi 10-a. juubeli puhul esimesed poksilahingud, ja need võistlused olid tähistajaks eduka uuspõlve võrsumisele. Nagu vast meele veel paljudel, töid juubelivõistlused ringi rea uusi jõude, kellest on are-nenud tänapäeva kõvemad fighterid. Äsjane numbrili-selt viigiline maavõistlus Soomega toimus ka Gonsiori maneeshi „vanas vaimus“, s. t. uue põlve edu tähe all. Neljal aastal saadud suurte kaotuste järele suudeti see-kord Soomega olla jälle ta-savägine. Seejuures esines Eesti rahvusmeeskonnas kuus värsket internatio-naali. Kahest ülejäänust oli E. Taar viis ja N. Stepulov üks kord esinenud rahvus-meeskonnas. On põhjust us-kuda, et Eesti-Soome 8. maavõistlusel on murrang-lik tähendus Eesti poksi arenguks senisest paremas-se rahvusvahelisse klassi.

Võistlustest ungarlaste, itaallaste, sakslaste ja skandinaavlastega rafinee-ritud Soome velled lootsid Tallinnas võrdlemisi kerget võitu. Kuid et tuli ainult 4:4, see oli soomlastele na-tuke ootamatuks üllatuseks. Maavõistluse tegelikule käi-gule oleks vastanud siiski mitte suurem kui ühepunktiline Soome edu. Selle sees oleks siis pidanud vaieldavates kaaludes matschid S. Suvio — N. Kapustin, H. Frei — B. Ahlberg ja A. Reino — K. Sandgren tunnistama viigilisteks, mis oleks annud üldseisuna 4½ : 3½. Soome on meist praegu, võiks öelda, poole klassi võrra parem poksirahvus.

Paberlikud arvutused on aga tihtigi vähese elu-jõuga. Eriti ekslik oleks aga poksimaavõistluse numb-rilise seisu järgi võrrelda kahe rahvuse poksitaset. Näiteks kui seekordsel maavõistlusel oleksid kõik mat-schid lõppenud ühe rahvuse kasuks sarnase vaieldava võiduga, nagu S. Suvio — N. Kapustini matsch, kas oleks siis sääraselt saavutatud 8:0 tähendanud ühe poole majakõrgust paremust? Kahtlemata ei. Kuid ükskõik millise resultaadiga oleks lõppenud 8. maavõistlus, po-leks see vähendanud selle maavõistluse hindamist kvaliteedilt parimaks Eesti-Soome vahel.

Maavõistluse suurim üllatus oli üldteatult H. Frei

võit B. Ahlbergi üle. Esmakordselt suurematel võist-lustel nägime Freid 1932. a., samadel võistlustel, mille pärnulane Holm võitis kiireima knock-ouidi eest eriauh-inna. Frei võistles kergekaalus ja kaotas N. Stepulo-vile. Vahepeal on Frei täienenud poksikunstis ja ka kehaliselt. Ta viimaseaja suurim võit oli N. Kapust'ni üle Tartus. Maavõistlusel imestati Frei head löökide seedivust. Tegelikult oli siin rohkem tegemist ka't-sega, s. t. mitte ette jääda vastase rusikatele, vaid löögi

mõju vähendada keha taga-sitõmbamisega. Hea oli Frei ka vastupidavus, mis selgesti ületas Ahlbergi oma. Üldiselt on Frei kool veel puudulik, kuid et sel-lele vaatamata ta suitis Ahlbergi vastu esitada tubli partii, sunnib Freile ennus-tama suurt tulevikku. Teis-teks paremateks eestlasteks olid H. Freimuth, N. Ste-pulov ja N. Kapustin. Eri-l'selt suure hingega poksija on noor 18-a. Freimuth. Uue põlve tehniliselt parimaks poksijaks on meil N. Ste-pulov. N. Kapustin mängis oma võidu Sten Suvio vastu maha viimasel roundil, põ-randale sattunult viivitades ülestõusmisega. Ka ei ka-sutanud ta teistel roundidel mitutki head võimalust ot-sustavaks punktilöögiks, kui Suvio oli surutud nurka ja ta vasakpool oli kaitseta. Neljas võitja A. Reino oli

maavõistlusel nõrgem kui katsevõistlustel. Tuiskas palju ja sattus K. Sandgreni sirgete otsa.

Maavõistluse põhjal võib öelda, et meil on valmi-mas olümpiakandidaate ka poksis. Eelkõige võib neiks pidada ülal esimestena nimetatud nelja eestlast. Veel edasi võib uskuda, et Eesti poksijate praegune klass väärrib meeste saatmist Skandinaaviasse võistlema. Soome tuntud vana fighter V. Resch lausus P. Matso-vile, et ta imestavat, miks Matsov käepärast oleva hea materjaliga pole püüdnud siduda võistlussuhteid roots-laste või norralastega. Eestlastel olevat loota Skandi-naaviase edu. Kas pole aga praegusel momendil mõeldav Eesti rahvusmeeskonnale võistluste otsimine Skandi-naaviast ja ka Poolast? Pealegi saaksime välja panna päris rahuldava koosseisu (alates kärbeskaalust): H. Freimuth, K. Käbi, E. Taar, N. Stepulov, N. Kapustin, H. Frei, A. Reino ja E. Lukkin. Üle maavõistluse Soo-mega tee vabaks välismaailma!

HARALD FREIMUTH,
poksijate uue põlve kõige noorem internatsionaal.

Nikolai Küttis:

KAUGUSHÜPE

Kaugushüppaja — mitmevõistleja. — Erinevatest hüpestiilidest ja nende otstarbekohasusest. — Minu hüpestiili analüüsi. — Kuidas saada heaks kaugushüppajaks. — Kaugushüppaja võistlemiskestvusest. — Rohkem teadlikku tööd ja süvenemist.

Kergejõustiku paljudest aladest kaugushüpe osutub üheks nõudlikumaks. Tema nõudlikkus avaldub peamiselt selles, et selle ala harrastajal tahes-tahtmatult tuleb olla küll otseselt ja kaudselt kokkupuutumises kergejõustiku teiste aladega. Ning seetõttu kaugushüppaja juba tahes-tahtmatult on asjatundja ka teistelgi aladel.

See asjatundlikkus on üsna sageli paisunud niivõrd asjalikuks, et kaugushüppaja on samal ajal ka mõne teise ala aktiivne harrastaja ja tema edu sellisel paralleelalal on ligikaudselt sama kvaliteediga kui peaalalgi.

Kui lähemalt tutvuda mõne kaugushüppaja arenguga, võime kaugushüppajas sportimise algaastail peagu eranditult leida kas kiirjooksja või universaalse hüppaja tüübi.

Kõik see eelmainitu lubab oletada, et heaks kaugushüppajaks võib saada eesjoones siis, kui sellel alal võistleja on suuteline ka teistel aladel saavutama kõrge kvaliteediga resultate.

Nende kõrvalalade all mõtleksin siin esihoones kiirjooksu lähemaid distantse (100 ja 200 m) ja kõrgushüpet. (Kolmikhüpe oma liig lähedase suguluse tõttu kaugushüppega jääks välja arvestusest.)

Nii see on ka tegelikult. Soomlane M. Tolamo ja sakslane H. Sievert on head mitmevõistlejad, sealjuures

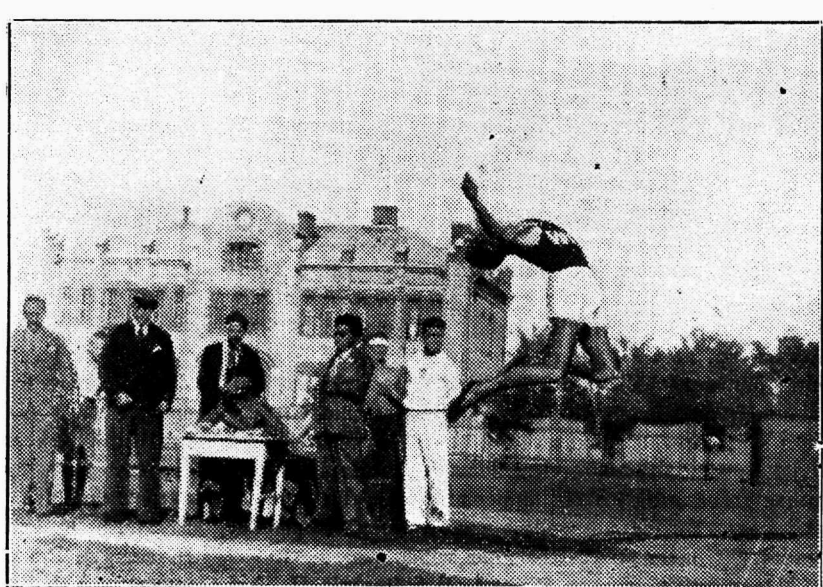
eriti head kiirjooksjad, ungarlased Balogh, Koltai, prantslane Paul ja jaapanlastest-kaugushüppajad on eranditult head kiirjooksjad, neist mõned kõrgushüppajad jne.

Kõigil neil mainitud on oma kõrvalalal, s. o. kiirjooksus, saavutatud resultaadid tunduvalt paremad, kui näit. selle ala vastavad Eesti rekordid.

Seega võiks kõigile eliitklassi kuuluvaile kaugushüppajaile kiirjooksu normiks võtta vähemalt nüüsgused tagajärjed, mis võrdsed või enamikus paremad Eesti rekordmarkidena märgitud resultaatidest.

Kui mina isiklikult möödunud kergejõustiku-hooajal avalikel võistlustel saavutatud resultaatide põhjal end võiksin pidada (surudes sealjuures maha enese tavalised väljendusvormid) eliitklassi kuuluvaks kaugushüppajaks, siis ometi ei oma mina oma kõrvalalade seerias ainustki sellast ala, mis oma kvaliteedilt oleks lähedanegi teiste parimate kaugushüppajate kõrvalaladele, rääkimata isegi Eesti mittehülgavaist rekordmarkidest. (Nagu varem mainitud, jääb kolmikhüpe oma erilisel lähedase suguluse tõttu välja võrdlusandmetest.)

Minu parimaiks tulemusiks möödunud hooajal on ametlikult fikseeritud: 100 m — 11,5 ja 200 m — 23,4, mis, nagu asjatundjad kohe märkavad, ei vaja lisakommentaare.

Nende kõrvalalade tulemusi kõrvutades minu peala, s. o. kaugushüppe tippresultaadiga, on nende vahel äärmiselt suur vahe. Võiks tahtmatult arvata, et olen äärmiselt spetsialiseerunud ainult ühele alale. Samuti võiks minu hüpet pidada tugeva äratõuke ja hea stiili koostöök.

Mis omakorda neisse kahesse viimasena mainitud tegurisse, s. o. stiili ja äratõukesse, puutub, siis pole needki nimetamisväärsed. Kui arvesse võtta selle ala suurima ja autoriteetsema asjatundja A. Klumbergi arvamist, mida ta ka Eesti Spordilehe veergudel k. a. sügisel avaldas, siis on minu hüppestil üsna krobeline. Peale suurte stiilivigade on minu stiil iseenesest valitud väga ebaõnnestunult. Nimelt olevat parimaks hüppestiliks n.-n. käärstiil, kuna tallamisstiil, millest käesolevas kirjutuses jutt, võimaldavat vähemakvaliteedilisi tulemusi.

Lõpuks kahtlen enda võimsas äratõukeski. Viimane avaldub väga otseselt kõrgushüppes. Olen mainitudki alal võistelnud hooajal mõnel korral ja tulemuseks on jäänud ainult 1.65 m (!).

Kui kõnesolevas kirjutuses mainitud andmetest teha loogilisi järeldusi, siis oleks üsna arusaadav, et kaugushüpe iseenesest nõuab:

1) kõrvalalade (antud juhul kiirjooksude) kõrget kvaliteeti,

2) mingisugust eriliselt arenenud individuaalset omadust (hea stiil, kõva äratõuge j. m.) või

3) hüppe teostamisel üksikute faktorite head kokkulavust ja nende üksikasjalist kasutust.

Kuna kõrvalalade resultaadid ja asjatundjate kriitika ei võimalda minu hüppe pääsu kahe esimesena mainitud punkti alla, siis seepärast tuleks analüüsimsi- sele kolmas, milles hüppe heaks kordaminekuks aitavad kaasa mõned pisiasjad.

Kaugushüpe koosneb kolmest peaosast: hoojooksust, äratõukest ja õhuliigutustest. Need osad jagunevad veel reaks pisiasjadeks, mille õigel ja otstarbekohasel käsitlusel on võimalik saavutada resultaate, mis võivad üllatada mitte üksnes võistlejat ennast, vaid ka sporditeoreetikuid.

Hoojooks toimub kergel ja vetruval sammul. Hoo pikkus on tavaliselt 30—40 m. Et tõukejalg tabaks täpselt tõukepakku, selleks asetatakse hooteele 3 märki. (Meie kaugushüppajad enamikus asetavad kaks või isegi ainult ühe märgi.)

Esimese märgi kaugus on 8—16 m, teise 25—35 ja kolmanda kaugus kuni 40 m tõukepakust. Kui hüppaja alustab hoojooksu, tabab ta kolmanda märgi kergel hool, teisest märgist alates muutub hoog võimalikult suureks ja kasvab maksimaalseks kuni esimese mär-

gini. Seega on umbes 8 m hoolauast eemal hoog maksimaalne. Siit peale ei lisa jooksja enam hoole kiirust juure, vaid isegi vähendab seda! Sellega lõtvendab ta lihased, asetab keha soodsasse asendisse ja valmistub ette võimsale äratõukele. Ka on hüppajal kontsentree- rimisvõime sel juhul palju suurem. Viimase nõude suhtes eksitakse meil rängasti. Tavaliselt lisatakse hoojooksule kiirust kuni tõukepakuni, mille tulemuseks on äratõuke ebaõnnestumine.

Hoojooksul on endastmõistetavalt suur tähtsus. Mitte asjatult ei ihalda kaugushüppaja, kellel paremad tulemused ulatuvad 7.70 ja 7.80 m piiridesse, $\frac{2}{10}$ -ku edusekundit 100 meetris, et sellega saavutada 8 meetrit kaugushüppes.

Äratõukeks peab tõukejalg tõukepakule lan- gema võrdlemisi kõrgelt ja kõva löögina. Sealjuures peab ta enne kannale ja siis varvastele rulluma. Tõuke lõpumomendil on tõukejalg viimse võimaluseni välja lükatud.

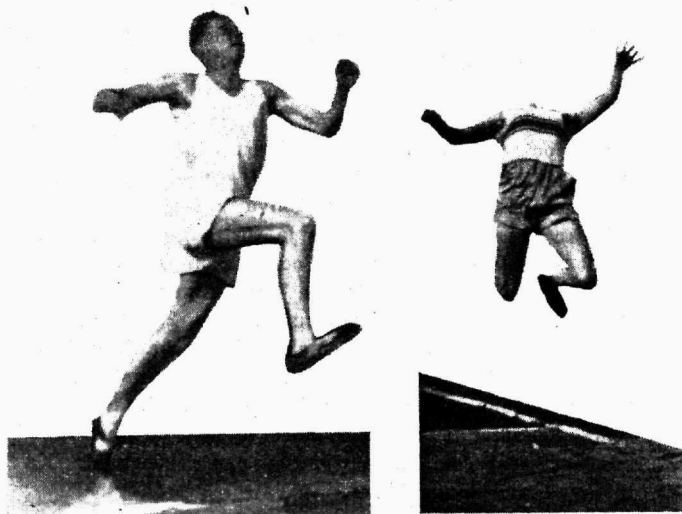
Õhuliigutuste esimeseks tehinguks on ära- tõukega ühel ajal käte ja vaba jala etteviskami- ne. Eriti oluline on see jala suhtes. Meil tavaliselt pannakse sellele osale vähe rõhku. Jala etteviskami- misega saavutatakse määratu edu, sest seni, kui tõuke- jalg on maas, on sellistel abiliigutustel alati suur edu. Sellega on seletatavad kuuldused, mis tõendavad, et on hüppajaid, kes olevat saavutanud 8-meetrilisi resul- taate. Sealjuures olevat nad kasutanud käeskantavaid raskusi. Endastmõistetav on, et säärane hüppaja pais- kas need äratõuke momendil hüppesuunas ja pärast nendelt abijõu saamist heideti nad käest tahapoole. Praeguses kaugushüppe-määrustikus on keeldud sel- laste abitegurite kasutamine. Vaba jala etteviskamine on aga lubatud ja seepärast kasutagu seda iga tead- lik kaugushüppaja.

Järgnevaks momendiks õhuliigutustes on jalgade vahetus. Isiklikult mina ei pea seda eriti tarviliseks. Osa sporditeoreetikuid püüab väita, et sellase jalgade vahetuse abil, mis tuntud meil „kääride“ all, saavuta- tavat lisaenergiat hüppe edasiviimiseks. Minule iskli- kult tundub see väide põhjendamatu. Abi pakub siin mehaanika järgmise näitega: kui meie endid kinnitak-

NELI MOMENTI N. KÜTTISE HÜPETEST.

Kahel pildil v a s a k u l N. K. 7.40,5 m hüppel Nar- vas. Esimene pilt kujutab hüppe jõudmist haripunkti, 3—4 m kaugusel hüppepakust. Vaba jala ettelõök on teostatud. Teisel pildil sama hüpe 5—6 m kaugusel hüppepakust. On toimunud järsk puusade ettelõök.

Esimesel pildil p a r e m a l moment 7 m hüppest, kus on hästi näha vaba jala ettelõök. Teisel pildil paremal moment Vilnos sooritatud 7.09 m hüppest.

sime nõõri abil lakke ja sellases rippuvas asendis teek- sime jalgadega „kääriliigutusi“, ei liiguks meie ras- kuskeskpunkt põrmugi edasi. Ta võib küll õõtsuda edasi-tagasi, kuid lõputulemus on ikkagi null.

Seega ei võiks kaugushüppelgi teostatavatel kääri- liigutustel olla hüppele suuremat kasu. Võiks ainult arvata, et sellased kääriliigutused aitavad viia keha asendisse, mis oleks soodsaim maandumisel.

Samu tulemusi annab aga teinegi hüppetiil, n.-n. tallamisstiil, mida ka isiklikult harrastan. Sealjuures peab pidama silmas, et puusade ettepoole teostatav järsk löök toimuks hüppe lõpuosas. Samuti peab kõhu- lihaste abil suudetama puusadest tahapoole jäänud jalgu tõsta võimalikult järsult ette. Maandumisel aitab võimas kätelöök vältida tagasilangemise. Kätelöök peab tehtama kohe pärast maandumist, vastasel korral pole enam võimalik saavutada kaotatud tasakaalu. Viimne viga on minulgi üsna tavaliseks. Hiline või sagedasti täiesti ärajäänud kätelöök on rikkunud mõ- negi hüppe.

Kui kõik need loetletud üksikasjad õnnestuvad ja nad sealjuures on omavahel sulavas ja tarvilikus seos- ses ajavahemikkude suhtes, siis võib loota õnnestunud hüpet.

On arusaadav, et sellaseid juhuseid ühel võistlusel on vähe. Kui arvestada veel üleastunud hüppeid, siis tihtilugu ainult kaht ja mõnikord ainult üht hüpet võib lugeda võistlustel õnnestunuks. Seepärast peaks kõi- gile olema endastmõistetav, et kaugushüppajalt on hüp- peseeria nõudmine enam kui alusetu. Kui juhtub, et ta selle saavutab, siis võib olla täiesti kindel, et selles seerias pole eriti head tippsaavutust. Nii oli Torinos soomlase Tolamoga, kelle kõik hüpped olid 7 m ja 7,03 m vahel. Resultaat, mis talle oleks pidanud tooma võidu, jäi aga tulemata.

TREENING.

Eeltreeninguga kaugushüppajal tuleb alustada samuti kui kergejõustiku teistelgi aladel — varakult. Jaanuari- ja veebruarikuus on soovitav kerge tervissuusatamine. Veebruari lõpuole tuleb teha algust võimlemisega. Võimlemisel lasugu pearõhk kiirjooksu harjutustel. On soovitav ka kõhulihastele juhtida suuremat tähelepanu. Võimlemisharjutust olgu 2—3 korda nädalas. Aprillis alustatagu käiku- dega. Hommikul kella 6—7 paiku tehtagu umbes poole- või kolmveerandtunnine käik, mis vaheldub lühi- keste jooksudega. Selliste lühikeste jooksude juures, mille pikkus on tavaliselt 30—50 m, peetagu silmas jooksustiili. Joostagu ikka lõdva kehaga, lükatagu jalga äratõukel tagant sirgeks ja tõstetagu põlv võima- likult järsult kõrgele ette. Soovitav on selliseid jook- susid teha vastu mäe, mitte kunagi aga alla mäe. Sellaseid käiguharjutusi tehtagu alguses 2, hiljem 3 ja isegi 4 korda nädalas. Peetagu silmas ka ilmastiku- olusid. Mai alguses võib minna juba spordiväljale. See ei tähenda midagi, kui rajad on pehmed. Seda pa- rem. Sellastel pehmetel radadel on ääretu suur täht- sus, sest seal pole karta põrutusi ega rebenemisi. Ka tõstavad nad tõukevõimet.

Hüpetest tuleb alguses hoiduda. Talve jooksul on keha omandanud vaatamata kevadistele võimlemishar- jutustele teatava paindumatus. Seetõttu on harili- kuks nähtuseks, et just kevadel juhtuvad mitmesugused õnnetused. Väänasin möödunud aasta mai alul jala niivõrd kõvasti, et 2 nädalat käisin kepiga ja 2 kuud olin võistlusvõimetu.

Kui spordiväli on kuivenenud ja rajad kõvenenud, siis pole enam soovitav palju spordiväljal harjutada. Nädalas vast paar-kolm korda. Ja sedagi stiiliharju- tuste mõttes. Valitagu endale vabas looduses mõni sellane koht, mis on mägine, pinnalt pehme ja õhult terve, ning tehtagu seal kergeid jooksuharjutusi. Sealjuures ikka ülesmäge kiirjooksuga ja alamäge ker- gel rappuval sammul.

Selliseid harjutusi tehtagu palju. Võimalikult igapäev. Jooksuharjutuste lõpus, kui keha täiesti soe, on soovitav 10—15 min. teha sellaseid võimlemisharju- tusi, mis tarvilised kaugushüppajale (mitte-tõukejala ettelööke, rippasendis jalgade tõsteid jne.). Enne võist- luspäeva pole soovitav kahel või koguni kolmel päeval teha mainitud harjutusi.

Võistlustele valmistatagu ette äärmise hoolega. Naelkingade naelad olgu sirged ja teravad. Samuti olgu nad jalas liikumatult ja kindlasti. Jooksurajale märgitagu täpselt hoomärgid. Kontrollimise mõttes tehtagu paar-kolm hoojooksu. Tuule ja ilmastiku mõju- sid arvestatagu. Võistlejatele on täiesti lubamatu võistlust alustada külma kehaga. Kui võistleja on sarnasel juhul õnne, siis pääseb ta lihaste rebenemis- teta, kuid tihtilugu juhtub sedagi. Kindel võib aga olla, et külma keha juures hea resultaata jääb tulemata. Enne võistlust aetagu keha soojaks sellaselt, et esi- mesed higipiisad ilmuvad siis, kui tuleb minna esime- sele hüppele. Et sellane soojaksajamine ei oleks väga väsitav (ilmneb eriti siis, kui seda toimetatakse ruttu), alustatagu sellega juba 20 min. või isegi pool tundi enne võistlust. Jällegi peetagu silmas, et liig vara- jane soojaksminek ei ole otstarbekohane.

Nendest siintoodud tähelepanekuist, millised oman- datud mõne aastaste kogemuste abil, on noortele alga- jatele mõndagi nopitavat. Kasutatagu seda aga teadli- kult, süvenetagu alasse põhjalikult, sest ainult siis on loota suurtagajärgede saavutamist. Teatagu, et sport iseenesest on suur teadus ja et iga spordiala moodus- tab selles teaduses täiesti erirühma. Nendesse erirüh- madesse süvenemine muudab ala harrastaja eriteadla- seks. Ning eriteadlaste päralt on tulevik.

KUI KAUA SUUDAB KAUGUSHÜPPAJA HOIDA HEAD VORMI.

Kui kergejõustiku alasid gruppeerida ja nende gruppide edustajate võistluskestvuse aega eraldi analü- seerida, siis näeme, et teatavate gruppide edustajad on püsivamad ja suurema võistluskestvusega kui teised. Nad suudavad isegi vanemates aastates veel sportida edukalt. Nii esmajoones pikamaajooksus ja sellele järgnevalt heidetes, lühimaaajooksus ja alles lõpuks tu- levad hüpped. Seega omab hüppesportlane kõige

Ümber palli

lühema võistlusperioodi, mis teiste sõnadega väljendatult tähendab: hüppesportlase hüppeaeg on kõige lühem.

Kui veel detailsemalt vaadelda, nimelt üksikuid hüppealaseid, siis ilmneb, et just kaugushüppajad on selles suhtes kõige silmatorkavamad. On olnud juhuseid, kus hea kaugushüppaja suudab hoida head vormi kaks aastat, üsna sageli ainult üks hooaeg. Viimaseid näiteid leidub rohkesti. Eriti võiks siin mainida paljuid Ameerika ja Saksa kaugushüppajaid, kes ühe hooaja 7.50-m vormi juures ei suuda järgneval enam saavutada üle 6.50-ne.

Vastuse leidmine ei valmista siin suuri raskusi. Kaugushüpe oma iseloomult on suurel määral psühholoogiline spordiala. Kui võistleja stardib, peab ta end valmistama ette äärmise hoolega. See hool on ainult väikese osana mõeldud võistlusvarustuse ja väliste võistlustingimuste kohta. Enamikus puudutab ta võistleja sisimaid tundeid. Ei saa olla juttugi, et võistleja läheb võistlusele ükskõikselt, ka sel korral mitte, kui tegu on endast nõrgemate võistlejatega. Ükskõikselt võistlev hea kaugushüppaja võib väga kergesti kaotada ka endast palju nõrgematele.

Võistlejale peab alati olema selge, et ainult teadmine enda üleolekust ei too veel võitu. Siit on lihtne teha järeldusi. Hea kaugushüppaja väsib võisteldes. Aeg-ajalt kas tahtejõu ülepingutustest või mõnest muustki asjaolust muutub ta ala vastu apaatseks. See pole tingitud mitte füüsilisest, vaid vaimsest väsimusest. Kui on võistlused väga lühikeste vaheaegade järele, siis ei avaldu see mitte üksnes tagajärgedes, vaid ka äärmises vastumeelsuses võistluste eneste suhtes. Ühel hooajal on kaugushüppaja vorm mitu korda kulmineeruv, mis tingitud puhkeperioodidest.

Veel teinegi asjaolu lühendab kaugushüppajate võistlusaega. Kaugushüpe iseenesest on ju ka füüsiliselt vägagi pingutav ala. See pingutuste maksimum esineb puusades, põlvedes, kannas ja labajalas. Kui võistleja võisteldes ei suuda omandada vajalist soojust, siis võivad just nim. kohtades tekkida venitused, lihaste ja kõõluste rebenemised j. m. vigastused.

Eriti sagedane on see kevadisel hooajal. Samuti esineb see sagedamini vanemate sportlaste peres.

Sarnased vigastused takistavad harjutamist veel enam kui võistlemist ja võistleja võib treeningu puudusel minna alavormi. On selge, et pidev teadlik kontroll suudab vältida sarnaseid nähtusi.

Kaugushüpe on leidnud meil suure poolehoiu. Meil on kümnekond rahvusvahelise tasapinnani küündivat meest, kellest peagu kõik on suutelised tõusma eliitklassi.

Kaugushüpe on ainus ala, millega meie võime oma spordi suurnaabri Soomega võistelda edukalt, seda vähemalt möödunud hooaja tulemusi arvesse võttes. See kõrge tasapind, mis eriti silmatorkav on just massiliselt tulemuselt, annab häid lootusi tulevikuks.

Peab aga täie rõhuga veel kord mainima, et see tuleviku edu ja just suur edu võimaldub ainult teadliku töö tulemusena.

Ungarlane Ferenc Konya, kes 1924. a. oli Eesti jalgpallitreeneriks ja praegu treeneriks Prantsusmaal, on koostanud statistika, mida ta ise nimetab kummaliseks. Nimelt on ta kahe aasta vältel teinud järjekindlalt tähelepanekuid, millised on väravate saavutamise põhjused.

Konya töö tagajärjena on selgunud järgmised asjaolud:

- 1) väravaid saavutatakse sagedamini kaitsevigate ja mitte forvardite võimete tõttu;
- 2) väravad vägevatest löökidest ja kohtunikkude vigadest saavutatakse võrdarvuliselt;
- 3) nurgalöögid ei ole väga hädaohtlikud;
- 4) vabalöögid on veel vähem hädaohtlikud;
- 5) karistuslöökidega saavutatakse 5 protsenti väravate kogusummast.

Konya märgib veel oma statistikaandmete põhjal, et kaks kolmandikku kõigist väravatest tuleb kaitsevigate tõttu ja ainult ühe kolmandiku väravate kogusummast saab panna forvardide töö arvele.

*

Saksas on Pommerni ringkonna jalgpallijult mängijate nõrga füüsilise vormi vastu võitlemiseks tarvitusele võtnud energilised abinõud: esivõistlustest lubatakse osa võtta ainult nendel meeskondadel, kes sooritanud korralliku ja tugeva iganädalase treeningu, mida on kontrollinud ringkonnajuhid usaldusmehed. Meeskonnad, kes aga ei treeneeri, asetatakse klass madalamale või kaotatakse täieliselt!

Ungari jalgpalliliit omandas endale Budapesti kahekordse maja, mis seatakse sisse liidu koduna.

Märgitakse, et Kesk- ja Lääne-Euroopas jalgpalliliidud otsekui kardavad, et ilma oma majadeta neid rahvusvaheliselt võidakse hinnata mitte täisväärtuslikkudeks.

*

Mõned jalgpalli „kilomeetripodid“ Inglismaalt: 1867. a. asutati Schoti vanim jalgpalliklubi Queens Park; 1872. a. hakati pidama maavõistlusi. 1878. a. võeti tarvitusele kohtunikuvile; 1882. a. pandi maksma küljeoudi sisseviske toimetamine kahe käega; 1885. a. seati sisse jalgpalliprofessionalism; 1891. a. võeti tarvitusele väravavõrgud ja pandi maksma 11 m karistuslööki; 1902. a. juhtus Glasgow's suur õnnetus jalgpallivõistlusel — tribüüni osalisel kokkuvarisemisel sai 25 inimest surma ja 500 vigastada. See õnnetus juhtus Schoti-Inglise maavõistlusel. 1911. a. suri Mac Gregor, Inglise jalgpalliliidu asutaja; 1914. a. kuningas Georg esmakordselt ilmus karikafinaalile; 1925. a. pandi maksma uus ofsaidimäärus; 1933. a. saavutati pealtvaatajate arvu maailmarekord Glasgow's Inglise-Schoti maavõistlusel, kus oli 136.259 pealtvaatajat.

Inglismaa väravate rekord ühe võistluse kohta on 30:0, mille Arbroathi meeskond Schoti karikavõistlustel 1885. a. saavutas Bon Accordi üle. Maavõistluste väravate rekord saavutati 1882. a., mil Inglise võitis Iiri 13:0. Inglismaa suurim väravakütt on Dixie Dean. 1927/28. a. hooajal lõi ta kolmekümneüheksal matschil 60 väravat. Inglise rekordinternationaals on Blackburn Roversi back Crompton 34 korraga. Schoti rekordinternationaals on Glasgow Rangerist Morton 30 korraga. Neid mõlemaid ületab W. Meredith, kes Walesi kees mänginud 51 korda.

*

Rootsil on praegu 1000 jalgpallikohtunikku. Nendest kuulub esimesesse klassi 300.

C. J. W. F.

Poola Kõrgem Kehalise Kasvatuse Instituut

V. Klöscheiko

Viis kilomeetrit Varssavist, Visla jõe vasakul kaldal, keset suurt parki asetseb Poola riigi kõrgem kehal. kasv. instituut.

Instituudi algataja ja looja on Josef Pilsudski. Tema poolt kokku kutsutud komitee koosseisus: siseminister, tervishoiuvalitsuse ülem, riigi kehal. kasvat. asutuste direktor ja teised, alustas instituudi ülesehitamist. Instituudi hoone ehitus algas 1928. a. ja juba 1929. a. septembris tehti algust õppetööga.

Instituudi siht on valmistada ette kvalifitseeritud kehal. kasvat. pedagooge-instruktooreid peamiselt kesk-koolidele, siis sõjaväele, spordiorganisatsioonidele ja kultuur-haridus-seltsidele.

Mõte omada kõiki tarvisminevaid asju praktilisteks, teoreetilisteks ja teaduslikkudeks uurimistöödeks, on täiuslikult kehatatud instituudi auditooriumeis, laboratooriumeis, võimal. teaduse osakondades jne. Samuti instituudi asukoht vastab täiel määral kõigile ajakohastele kehal. kasvat. nõuetele.

C. I. W. F. on õigustatud pidama ennast üheks parimaks kehal. kasvat. instituudiks Euroopas oma ühelt poolt praktilise, teiselt aga teoreetilise ja teadusliku uurimise tööde haruldase kooskõla tõttu. C. I. W. F-i töökava on kooskõlastatud Krakovi ja Posnani ülikoolide kehal. kasvat. teaduskondade kavade ja on täiendatud veel puht-praktiliste aladega, mis näitavad ettenägevust pedagoogiliste ja kasvatuslikkude probleemide lahendamiseks tulevikus kehal. kasvat. lähtekohast.

Hea professorite ja kvalifitseeritud instruktorite koosseis, laboratooriumide ja saalide täiuslik sisse-seade ja muu võimaldavad kahe aastaga hästi välja õpetada ja üles kasvata pedagooge-instruktooreid. (Õppetöö kestab kaks aastat vahetpidamata.)

Kogu kursus on jaotatud neljaks semestriks, millede vahel kaks praktilist talvelaagrit ja üks suvilaager.

Talvelaagrid kestavad 4 nädalat ja peetakse mägedes. Suvelaagrid aga järvede või mere ääres ja kestavad 3 nädalat.

Meesteosakonna kahe-aastase kursuseained on järgmised:

1. Anatoomia — 202 loengut
2. Füüsika — 54 „
3. Keemia — 74 „

4. Füsioloogia	— 160	„
5. Bioloogia	— 54	„
6. Antropoloogia ühes biomeetriaga	— 68	„
7. Laste psühholoog.	— 36	„
8. Üldine psühhol.	— 50	„
9. Kasvatuslik. psühholoogia	— 80	„
10. Pedagoogia	— 80	„
11. Hügieen	— 94	„
12. Esimene abi	— 49	„
13. Sotsioloogia	— 38	„
14. Kehal. kasvat. ajalugu	— 30	„
15. Kehalise kasvatuse teooria	— 43	„
16. Spordi teooria	— 62	„
17. Maapinna õpetus	— 39	„
18. Maa (riigi) äraõppimise meetod	— 8	„
19. Väljasõidud	— 112	„
20. Spordiriistad ja staadion	— 30	„
21. Massaash	— 30	„
22. Võimlemise meetodika, süstemaatika ja didaktika	— 100	„
23. Muusikaline haridus	— 82	„
24. Kergejõustik	— 120	„
25. Liikuvad- ja spordimängud	— 140	„
26. Laste mängud	— 61	„
27. Talvesport	— 94	„
28. Ujumine	— 40	„
29. Sõudesport	— 50	„
30. Laskesport	— 28	„
31. Vehklemine	— 102	„
32. Poks	— 66	„
33. Võimlemine	— 394!	„
34. Võimlemise praktiline õpetamine (ise-seisev)	— 160	„
35. Spordiklubide organisatsioonid	— 20	„
36. Skauting	—	„
37. Laagrite organiseerimine ja juhtim.	— 36	„

Instituut omab kõik tarviliku teoreetilisteks ja praktilisteks töödeks. Kõik tema hooned on ehitatud mood- ja stiilis ja asetsevad pargis, mis võtab oma alla 73 ha maad.

Instituudil on oma ujumisbassein (25 × 12 m); tennisplatsid; 4 võimlemissaali, nendest üks mullapõrandaga ja ainult kolmest seinast piiratud. See on määratud tegevuseks halva ilma puhul ja ta on 136 × 22 m suur, mahutades enesesse 3 võrkpalliplatsi, tiiru väikekaliibriliste püssidele; kaugus- ja kõrgushüppekohad

„Et võitmatu oleks rahva vaim ja keha jõud!“

Josef Pilsudski.

(mõlemaid kaks); kuulitõukekoha ja 8 korvpalli korvi. Pargis on kaks staadioni, üks 400-, teine 500-meetrilise jooksurajaga. Peale selle mitu platsi, mis määratud mitmesugusteks käsimängudeks.

Väga tõsiselt on rajatud instituudi teoreetilise jaotuse osa. Selle moodustab rida teaduskondi. Need on järgmised:

1) anatoomia osakond, mis võimaldab preparaate abil põhjaliku tutvumise läbivõetava ainega;

2) füsioloogia osakond — on ühtlasi Varssavi ülikooli vastav osakond;

3) raamatukogu, mis sisaldab 3000 C. I. W. F. aineid käsitlevat teaduslikku tööd; kirjandus on poola, saksa, prantsuse, inglise ja vene keeles;

4) keemia, füüsika ja füsioloogia osakond oma erilaboratooriumidega praktilisteks töödeks;

5) fotoosakond — asutatud loengute parema selgitamise sihiga; ühtlasi täiendab aine õppimist kinofilmi abil;

6) psühhotehniline, röntgenoloogia ja arstiteaduse osakond, mis annab väga palju teaduslikku materjali kehal. kasvatuse arstliku külje õppimisel. Selle osakonna juures on ka hambaarstimise kabinett.

Mees- ja naisüliõpilased on kohustatud elama instituudi internaatides, mis kujutavad endast rohkem uhke hotelli kui üliõpilaste ühis-elamu.

Kogu sisemine üliõpilaselu on kontsentreeritud organisatsioonis „Vennalik abi“, mille liikmeks igaüks on kohustuslikult ja seejuures vankumatult peab alluma kõigile selle organisatsiooni nõuetele. Nim. üliõpilaste ühendus omab kuraatori, kes valitakse instituudi professoritest. Edasi oma sporditarvete magazini ja juukselõikuse äri. Tema korralduses on ka üliõpilaste puhkekodu „Swieflca“, kus kolma- ja launäeviti korraldatakse väikeseid peoõhtuid. „Vennalikul abil“ on oma huvitavad määrused, mis käsitlevad üliõpilaste ülespidamist ka peoõhtuil. Näiteks: kõik üliõpilased on kohustatud peoõhtutest võtma osa ja oma naiskolleegi lõbustada (tantsima, kuid mitte ühega kogu aeg!); olla nende seltsis, ei tohi pugeda gruppide viisi nurkadesse ja olla „oma ette“. Kõneaine peab olema osavalt leitud, kuid ei

pea käsitlema kehal. kasvatusel aineid.

C. I. W. F-i õppetöös pole vahe- aega. Peale korraliste kursuste on veel palju kõiksuguseid kahe-kolme- nädalalisi või kolme-nelja-kuulisi kursusi sõjaväele, politseile j. t.

Hommikust õhtuni kõigis saalides, laboratooriumides, mänguplatsidel ühed grupid vahelduvad teistega. Õppetöö toimub järgmise päevakorra järgi:

- k. 07.00—07.30 homm. äratus ja enda korraldamine;
- k. 07.30—08.00 esimene söök;
- k. 08.00—11.00 õppetöö;
- k. 11.00—12.00 teine söök;
- k. 12.00—15.00 õppetöö;
- k. 17.00—19.00 erakorraline õppe- töö (3—4 korda nädalas);
- k. 19.00—20.00 õhtusöök;
- k. 20.00—23.00 vaba aeg.

Instituuti astuda soovijaid on väga palju. Sellekohaseid sooviaval- dusi esitatakse iga aasta 90—100. Võetakse aga vastu ainult 30—35 kandidaati meesteosakonda ja sama- palju naisteosakonda. Üks tähtsaim vastuvõtu tingimus on — laitmatu tervislik seisukord. Kandidaadid vaadatakse arstide poolt põhjalikult läbi. Tarviline on veel küpsustun- nistuse esitamine ja et kaitsevæete- nistuse kohustus on täidetud.

Iga kandidaat peab vastuvõtmi- seks sooritama kolm järku: Esimene — esitada palvekiri ühes nõuetavate dokumentidega, mille põhjal juhatus valib välja soovijate hulgast 40—45 kandidaati; teine — kolmenädalane katselaager, kus iga kandidaat lan- geb arstliku ülevaatuse ja kehalise ettevalmistuse katsete alla ja kol- mas — sooritada kirjalikud eksamid,

mis teevad kindlaks kandidaadi ha- riduse ja intelligentsi taseme.

Kehalise ettevalmistuse normid on järgmised:

Meeskandidaatidele: 100 m 13,8, 1000 m — 3.25, kõrgus — 1.30, kau- gus — 4.50, granaadivise — 50 m, köiel ülesronimine aja peale, ujuda 50 m 60 sek.

Naiskandidaatidele: 60 m — 10,6, 500 m — 2.10, kõrgus — 1.05, kau- gus — 3.00, pallivise — 30 m, ujuda — 25 m.

Normid nagu polekski rasked, kuid toon mõned katsete paremad ja halvemad tagajärjed: 100 m 11,6 ja 15,2(!), kaugus 6.52 ja 3.90(!), kõr- gus 1.30 (üle normi ei hüpatud) ja 1,15(!).

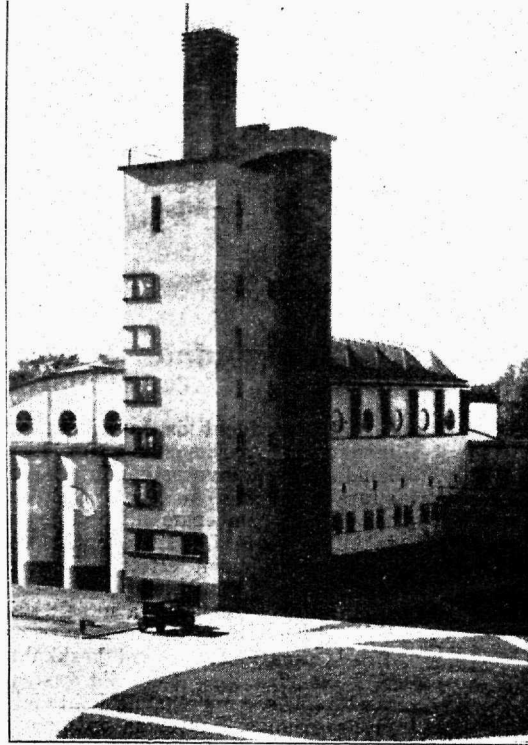
Eksamid üldhariduse ja intelli- gentsi taseme kindlakstegemiseks korraldatakse testide süsteemis. Igas testis on 24—100 küsimust. Toon ette ühe kõige kergematest ja oma- pärasematest.

Küsimus nr. 25. Kes on Gandhi?

- 1) Kas ta on India rahvuslaste juht?
- 2) Kas ta on India peaminister?
- 3) Kas ta on Ameerika poksija?
- 4) Kas ta on India asekuin- gas?
- 5) Kas ta on passiivse vastu- panu algataja Indias?

Kandidaat märgib risti ühe või mitme esitatud küsimuse taha, kui leiab neid vastavat tõele, kuid on võimalik ka, et vahest kõik viis esi- tatud küsimust ei vasta tõele.

Kandidaat, kes on rahuldavalt sooritanud kõik katsed, võetakse vas- tu, aga alul ainult üheks kuuks, et selle kestes proovida tema võimet õppetöös.

C. J. W. F-i hoone torn.

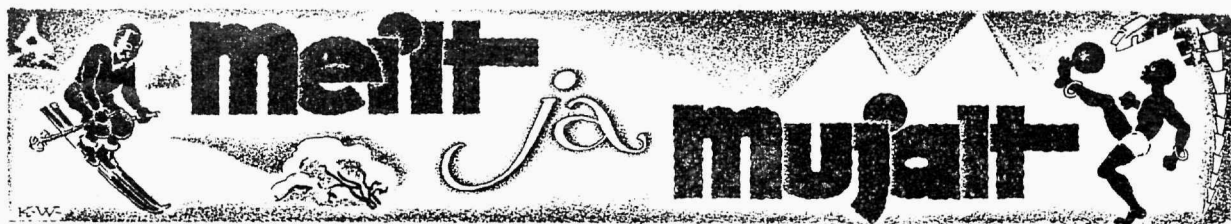
Poolat ümbritsevates riikides tun- takse suurt huvi instituudi vastu. Nii seal õpib praegu 14 välismaalast, nendest Eestist, USA-st ja Hiinast igast üks, teistest riikidest — Jugo- slaaviast, Saksamaalt, Tschehhoslo- vakkias ja Leedust rohkem.

Õppemaks on võrdlemisi odav: kuus 125 zloty (82½ kr.), sellesse kuulub ka täieline pansion.

Varssavis, novembris.

C. J. W. F-i hoone esikülg.

Maakondade paremusjärjestus kergejõustikus.

E. Spordileht on tavaliselt iga aasta avaldanud maakondade paremusjärjestuse kergejõustiku alal maakondade tippsaavutuste põhjal. Kuna tänavu on juba suure täielikkusega toodud üldine statistikaline ülevaade, siis pole enam nii oluline maakondade paremus-tabeli viimaste üksikasjadeni ulatav avaldamine. Märgime vaid üldiselt ettetulnud muudatused. Tabeli eesotsas on neli maakonda säilitanud oma endised kohad. Koha võrra ettepoole, ja nimelt viiendaks, on nihkunud Viljandimaa, okupeerides Järvamaa senise positsiooni. Tabeli tagatipust on end keskohtadele rebinud Võru- ja Läänemaa, kes enne olid vastavalt 9. ja 10. kohal. Vastupidi, s. t. viimasteie kohtadele, on surutud Vaig- ja Petserimaa. Saaremaa on oma n.-ö. traditsiooniliselt viimselt kohalt tulnud üheksandaks. Teised muutused on väikesed. Arvestades esimese koha eest igal alal 1 punkti, teise koha eest 2 punkti jne., kuni viimse koha eest 11 punkti, on tänavune maakondade paremusjärjestus järgmine: 1. Harjumaa — 23 punkti; 2. Tartumaa — 33,5; 3. Virumaa — 58,5; 4. Pärnumaa — 77; 5. Viljandimaa — 86; 6. Järvamaa — 91,5; 7. Võrumaa — 110; 8. Läänemaa — 120,5; 9. Saaremaa — 126. 10. Valgamaa — 127; 11. Petserimaa — 136,5. Esikohti on Harjumaal 9, Tartumaal 3 ja Virumaal 2. 10.000 m kohta on tagajärgi ainult neljalt maakonnalt, mistõttu see ala on arvestusest jäetud välja.

E. Lepp talvespordiliidu esimees.

12. nov. peeti talvespordiliidu esindajatekogu aastapeakoosolek. Talvespordiliit on kõige väiksema liikmete arvuga eriliit, mille tõttu kvoorum koosnes ainult kaheksast hääleõiguslikust. Tegevusaasta on liit lõpetanud 75 kr. kahjuga, kusjuures üldine läbikäik on olnud ainult 432 kr. Teatavasti on talvespordiliit avaldanud ka väga vähe tegevust. Jooksvate küsimuste all jagati organisatsioonidele esivõistluste korraldamisloa, kusjuures suusa-esivõistluste koha küsimus jäeti lahtiseks. Üldisel arvamisel korraldatakse nad ka seekord ühiselt kaitseliidu ja -väega suure suusaspordipäevana. Koosoleku peamine tähelepanu lasus valimistel. Uueks liidu esimeheks valiti ühel häälel Elm a r Lepp, kellel Eesti suusaspordi alal suured teened. Loodetavasti E. Lepa juhtimisel hakkab liit senisest rohkem tähelepanu pöörama talvespordi levitamisele. Senine esimees R. Saulman valiti tagasi juhatusliikmena. Esindajateks keskliitu valiti E. Kink, R. Sauer, Ütt ja J. Reinart. Viienda esindaja valimiseks ei leitud mitmekordse hääletamise järele ühist keelt.

Korvpallis Kalev seniselt edukas.

Finaal NMKÜ korvpalli-karikavõistlustel Kalevi ja Russi vahel lõppes jällegi esimese suure ülekaaluga 40:25. Iseloomult ja mängukäigult oli eekordne matsch peagu koopia Kalev-Russi tänavusest esimesest kohtamisest. Russ on tänavu nõrgas vormis ja vaevalt paraneb ta enne korvpalli hooaja ametlikku lõppu, s. t. 31. detsembril. Veel halvemini on Russil vedanud alanud meistrivõistlustel, kus ta pidi vastu võtma kaotuse seni viiendal kohal püsinud ESS-ilt

47:49. Sellega on l. a. meistril peagu luhtunud võimalused uuesti meistriks tulla. Seda kindlam on Kalevi tee meistritiitile, kuigi ka Kalev vahepeal on pidanud nõrgakvaliteedilisi matsche, olles näiteks kaotuse hädaohus NMKÜ vastu. Siiski suutis ta lõpuspurdiga võita 37:31. Tallinna ringkonnas on loos tugevamad seltsid viinud kokku ühte rühma: Kalev, Russ, ESS ja NMKÜ. Teises rühmas on kõik nõrgemad liiduklassi seltsid — Puhkekodu, Lutri NMKÜ ja NMKÜ NO. Ringkonna finaali peetakse kahe rühma võitja vahel. Teistes ringkondades, milles tegelikult vähe osavõtjaid, pole meistrivõistlused veel avatud.

R. Tomsoni 22,9 on siiski rekord.

Teatavasti kattis R. Tomson 200 m 22,9-ga Eesti-Läti maavõistlusel, läbistades lõputasapinna J. Kivitsi järgmisena. Saavutus on parem senisest V. Rattuse nimel olevast rekordist 0,1 sek. võrra. Võistluste peakorraldaja märkis küll, et R. Tomsoni aeg on parem rekordist, kuid lisas, et see ei leidvat uue rekordina tunnustamist, kuna T. pole läbistanud lõpuliini. See teadaanne oli küll üllatuseks, kuid usus, et määrused on vastavalt muudetud, ühines ajakirjanduski peakorraldaja teadaandega. Tegelikult oli aga tegemist eksimusega. Ekraveliidu kergejõustiku-määruste värskemasa (1933. a.) väljaandes on § 82 all kindlakujuliselt öeldud: „Kõigi jooksude lõpupiiriks on ühest lõpupostist teiseni ulatav ja maapinnale perpendikulaarne lõputasapind. Võistleja kohalejõudmise järjekorra määrab kindlaks hetk, millal jooksja kere jõuab lõputasapinnani.“ Samas §-is edasi on juure lisatud, et kahe lõpuposti vahele tõmmatud lint on mõeldud ajamärkijate ülesande kergendamiseks. Ja veel edasi, § 126 all, on märgitud: „Saavutus kinnitatakse rekordiks, kui jooksvõistlusel on aja võtnud kolm ametlikku ajamärki-ajat, jooksurada tasane, kallakuta, mõõdetud vähemalt kahelt ametlikult kohtunikult, ja tagajärg saavutatud külje- või pärituuleta.“ Kõik need nõuded olid R. Tomsoni jooksul täidetud ja vastavalt sellele ongi liit otsustanud esindajatekogu koosolekule ette panna R. Tomsoni 22,9 kinnitamise rekordina.

Rootsi kergejõustiku tase.

Rootslased on avaldanud oma kergejõustiku hooaja statistikalise ülevaate. See võimaldab mõningaid võrdlusi teha Eesti ja Rootsi kergejõustiku tänapäevaste tasemetel vahel. Kümne parima ja ka järgmise künne, s. t. üheteistkümnendast kahekümnendani, parima keskmise on rootslastel tunduvalt parem Eesti esimese kümne keskmisest. Lähemale rootslastele nihkume ainult oma selle hooaja tugevamatel aladel. Näiteks (klambrites Eesti kümne parima keskmise): kõrgus — 1.80,4 (1.80,9); kaugus — 7.02,1 (6.93,2); kuul — 14.39 (14.16); ketas — 45.53 (43.28,3) ja oda — 61.84 (59.68). Teistel aladel on Rootsi 10-ne keskmine järgmine: 100 m — 10,91; 200 m — 22,53; 400 m — 49,49; 800 m — 1.55,4; 1500 m — 3.59,1; 5000 m — 15.05,0; 10.000 m — 32.12,0; 110 m — 15,25; kolmik — 14.36; teivas — 3.79,4. Annab pingutada Rootsi tasemele jõudmiseks.

Berliini normid.

Rahvusvaheline kergejõustiku liit (IAAF) oma viimasel istungil Berliinis otsustas järgmiste, s. o. Berliini 1936. a. olümpiamängude kava teostamisel ette võtta teatud uuendused. Muudatused on peamiselt selleks, et saavutada kava kiiremat läbiviimist.

Varematel mängudel korraldati visetes ja hüpates eelvõistlused, kusjuures osavõtjad jaotati rühmadesse ja igast rühmast pääsis parema tagajärjega teatud arv osavõtjaid lõppvõistlusesse.

Viimane kongress otsustas edaspidi korraldada osavõtjatele eelkatsed. Nendeks seati üles alljärgnevad normid: kõrgus 1.85, kaugus 7.00, kolmik 14.00, teivas 3.80, kuul 14.50, oda 60.00, ketas 44.00 ja ketas naistele 36.00 m.

Igale osavõtjale on lubatud kolm katsed normi saavutamiseks. Niipea kui norm saavutatud, lõpetab osavõtja katsed ja pääseb eelvõistlusele. *Võistleja, kes ei saavuta eelkatseil normi, ei pääse olümpiamängude võistlustele.* Eelkatsete saavutusi ei võeta arvesse võistluse tagajärjena.

Ülesseatud normid on teatud määral kergenduseks ka Eesti olümpiakomiteele meeskonna koostamisel. On selge, et osavõtja, kes pole kodumaal saavutanud eelpoolnimetatud normi, ei tohiks pääseda olümpiameeskonda. Normid tunduvad isegi madalad olevat ja neid võiks teatud määral tõsta.

Spordiaumärgid.

Itaalias on tähtsa uuendusena sisse seatud spordiaumärk, mis antakse teenete eest spordi alal. See märk kannab pealkirja „Per Merito sportivo“. Säärase aumärgi sisseseadmises avaldub Itaalia spordi militaristlik karakter. Peale selle aumärgi on Itaalias veel teine, mis pühendatud „atleetlikkudele väärtustele“ (al valore atletico). Seda saadakse omandada peagu taoliselt meie spordimärgile.

Edasi on Austrias sisse seatud eriline esindusmärk sportlastele. Austria valitsus andis loa, et Austria kehalise kasvatuse keskliit võib tarvitada riigivappi esindusmärgil, mis antakse Austriat edustavatele sportlastele ja sporditegelastele.

Greekas andis sealne valitsus erilised aumärgid Greeka sportlastele, kes edukalt esinesid Masaryki mängudel Prahast.

Lähivõistlus teeb poksijaks.

Endine poksi-maailmameister Jim Jeffries on oma arvamisena avaldanud, et ükski poksija, kes ainult sirgeid vastasele näkku lööb, ei või iialgi pretendeerida omadussõnale „esimeseklassiline“. Jeffriesi eelistatuim löök oli nimelt hävitav vasak maku. Eksmeister lausub küll, et selle löögi tagajärjeks ainult harva on knock-out, kuid siiski tuleb olla arvamisel, et magu on tundelisemaid kehaosasid. Kõhu-piirkonna kestev pommitamine mõjub ka hästitreeneritud tugevaimale poksijale närbutavalt ja muudab ta vastuvõtlikuks lõpetavale löuahaagile.

Jeffriesi veendumusel on see võitlusmeetod eriti sobiv raskemate kaalude poksijatele. Siiski iga maolöök ei mõju nõrgestavalt, sest palju on sõltuv sellest, kuidas seda sooritatakse. Kui aga löögi taga asetseb poksija keharaskus kogu oma summas, siis tagajärjed ei saa tulemata jääda. Paljud poksijad ei oska lööke õieti teostada. Ei ole mingit mõtet vastase ümber tantsiskleda ja seejuures rusikaid ilma täpselt sihtimata ringi lasta lennata. Mõjuvad löögid tulevad teha lähivõistluses lähimast lähedusest. Kuna aga lähivõistlusesse minek oma riisiko tõttu on niiõeldamata igamehe asi, siis paljudki poksijad jätavad kasutamata lähivõitluse schansid.

Vasakult maku saab nii kõige paremini toimetada, kui paremaga enne tehakse pettelöök löua pihta. Vas-

tane siis loomusunniliselt katsub löuga kaitsta ja kui seejuures ta käed hetkekski jätavad vabaks kohupiirkonna, astub välkkiirelt vasak aktsiooni mao pihta.

Nagu Jim Jeffries seletab, on ta tagajärjekas vasaku maolöök tal aidanud võita kolm ta tähtsamat matschi. Nii Fitzsimmons, Rulini ja Jim Corbetti vastu. Seega tüse tõestus selle võitlusmeetodi tagajärjekuse kohta. Ikka tuleb pidada meeles, et mitte üksnes sirded, vaid lähivõitlus teeb klassipoksijaks! See on väärtuslik ja tähtis kogemustest omandatud tõsiasi, mis poksija, nagu seda on Jim Jeffries, aitab suurtele võitudele.

A.-S.

„RAUANIIT“¹⁶

siid- ja villased riided,

sukad, sokid, paelad,

pitsid, trikoo-

võrkpesu

jne.

on parimaid ja moodsaimaid

kodumaa tekstiilsaadustest.

Ostke meie vabriku kaupu

ja

veenduge ise nende headuses

Topelt-knock.

Kümmekond aastat tagasi Tschillis San Antonios sealne poksimeister Kid Pancho võitles Kanada kärbeskaalu-meistri Gene Laruega. Pancho sooritas Laruele paremaga kõva maohaagi, millele Larue vastas vasaku südamehaagiga. Ükski kahest ei kuulnud ringikohtuniku „out'ni“, sest mõlemad olid otsekui välgulöögist tabatutena põrandale kukkunud ja sinna jäänud.

Kes on võitja topelt-knocki puhul? Professionaalide matschidel kuulutatakse siis välja, et matsch on lõppenud „ilma otsustuseta“ (no decision). Amatööride juures juhul, kui mõlemad „out'ini“ jäävad põrandale, võitlus katkestatakse ja võitjaks loetakse see poksija, kes enne väljalugemist punktihinnangu järele oli matschis parem.

Eestis topelt-knocki juhtu seni ei ole olnud.

Igale tahvlile meie uuel võrratul

«*NIMETA*» *schokolaadil*

on juure lisatud kaart, mis võimaldab Teile võtta osa konkursist parima nime andmiseks sellele „nimeta“ schokolaadile.

Autasuks parima nime eest määrasime

25.000 senti

Autasu määratakse 15. jaanuaril 1934. a.

Üksikasjalised andmed leiate kaardil, mis on juure lisatud igale tahvlile.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Heinrich Tofer

Tallinn, S. Karja 15 (Müürivahe nurgal),

telefon 445-23.

Sportlased!

Alati leiate meilt suures valikus:

Sportülikonna- ja püksiriideid

Treeningpüksiriidet

Golfülikonnariidet jne.

Sportlannadele

igasugu kleidiriideid moodsais mustreis.

FEISCHNER – üle linna kõlab.

Ei see koht reklaami vaja.

Ikka õla kõrval õla

Siin koos külastajaid sajad.

C

Hinnad väiksed, kõrged sordid,

Nõnda maitsvad koogid, tordid,

Et kes siin saab suhu pala,

Rõõm end selle hinge valab.